

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**Облік та аналіз фінансової діяльності
підприємства**

Допущено до захисту перед ЕК
рішенням кафедри обліку та
аудиту, протокол № ____
від «__» _____ 202_р.

Завідувач кафедри

_____
д.е.н., доц. Засадний Б.А.

Студентки 2 курсу магістратури
спеціальності 071
«Облік і оподаткування»
денної форми навчання
Заровної Ангеліни Олександрівни

_____
(підпис студентки)

Засвідчую, що в цій випускній
кваліфікаційній роботі немає
запозичень із праць інших авторів без
відповідних посилань

_____
(підпис студентки)

Науковий керівник:
д.е.н., професор
Осмятченко Володимир
Олександрович

_____
(підпис)

Київ – 2022р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічний зміст та характеристика фінансової діяльності підприємства.....	6
1.2. Мета, завдання та організація фінансової діяльності підприємства...	8
1.3. Огляд нормативно-правових документів та літератури з фінансової діяльності підприємств в Україні.....	12
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	16
2.1. Методика бухгалтерського обліку фінансової діяльності підприємства.....	16
2.2. Організація бухгалтерського обліку фінансової діяльності підприємства.....	23
2.3. Формування фінансової звітності підприємства.....	27
2.4. Зарубіжний досвід обліку та аналізу фінансової діяльності підприємства.....	34
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	40
3.1. Інформаційне забезпечення аналізу фінансової діяльності підприємства.....	40
3.2. Економічний аналіз показників фінансової звітності підприємства (на прикладі АТ «Хартрон»).....	44
3.3. Удосконалення обліку та аналізу фінансової діяльності підприємства.....	53
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Актуальність теми полягає у тому, що в сучасних умовах функціонування підприємств важливим є питання забезпечення та здійснення успішної господарської діяльності, а саме операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Саме тому організація фінансової діяльності має бути такою, щоб забезпечити потреби операційної та інвестиційної діяльності.

Оскільки відбувається швидкий прогрес як бухгалтерський так і технічний, то необхідне постійне вдосконалення законодавчої бази, а також методик обліку фінансової діяльності у зв'язку із появою нових фінансових інструментів, появою електронної валюти (криптовалют), гібридних форм фінансових відносин тощо. Ще одним пріоритетом для підприємства є постійний ріст вартості власного капіталу підприємства, що впливає на збільшення продажів та прибутку, підвищення ефективності, зростання довіри з боку покупців, виходу на нові ринки та інше. Деякі вітчизняні підприємства можуть використовувати зарубіжний досвід для формування показників фінансової діяльності для управлінської ланки. Саме тому важливим є правильна організація та здійснення управління фінансовою діяльністю на підприємстві, оскільки вона максимальний вплив на процес генерування вартості підприємства.

Дослідженню теоретичних засад стосовно сутності, класифікації, організації обліку та економічного аналізу фінансової діяльності присвячено праці ряду вітчизняних економістів-теоретиків таких, як: В.Г. Швець, Ф.Ф. Бутинець, З.В. Задорожний, А.Г. Загородній, М.М. Шигун, О.О. Терещенко, В.Д. Базилевич, І.В. Бланк та інші.

Важливий внесок у дослідження бухгалтерського обліку і економічного аналізу зробили викладачі Київського національного університету імені Тараса Шевченка кафедри обліку та аудиту: Б.А. Засадний, В.І. Головка, Т.Г. Мельник, В.О. Осмятченко, В.М. Шарманська, В.Г. Швець, І.А. Дерун, Н.О. Гура, та інші.

Проблемні аспекти обліку фінансової діяльності в економічному середовищі займалися такі зарубіжні вчені, серед яких: О.І. Бланк, Т.Е. Беялов, В.І. Бережной, Р. Каплан, Е.В. Бережна, О.Б. Бігдай тощо.

Не дивлячись на значні досягнення вчених у даному напрямі враховуючи постійні зміни умов господарювання та науково-технічний процес, що спричинене стрімким розвитком в світі, постають нові проблеми обліку та аналізу, у тому числі обліку та аналізу фінансової діяльності.

Мета роботи полягає у дослідження методики та організації бухгалтерського обліку фінансової діяльності, відображення господарських операцій фінансової діяльності фінансовій звітності, зарубіжний досвід в процесі обліку та аналізу фінансової діяльності підприємства та розробка рекомендацій щодо шляхів удосконалення бухгалтерського обліку та аналізу фінансової діяльності на основі комп'ютеризації.

Для досягнення мети необхідно виконати ряд **завдань**, основні з яких:

- розкриття економічного змісту та характеристики фінансової діяльності підприємства;
- дослідження мети, завдання і організації фінансової діяльності підприємства;
- аналіз законодавчо-нормативного регулювання фінансової діяльності;
- визначення методики бухгалтерського обліку фінансової діяльності підприємства;
- дослідження особливостей організації бухгалтерського обліку фінансової діяльності підприємства;
- відображення у фінансовій звітності операцій з фінансової діяльності підприємства;
- дослідження інформаційного забезпечення економічного аналізу фінансової діяльності підприємства;
- економічний аналіз показників фінансової діяльності на прикладі АТ «Хартрон»;
- дослідження шляхів удосконалення обліку та аналізу фінансової діяльності підприємства .

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних, організаційних та практичних аспектів бухгалтерського обліку та аналізу фінансової діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансова діяльність підприємства.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчо-нормативні акти України, національні положення, міжнародні стандарти, підручники, навчальні посібники, монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених, дані фінансової звітності.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, рівень її розробки у наукових дослідженнях, мета роботи, завдання, об'єкт, предмет.

У першому розділі розкривається інформація про сутність та характеристику бухгалтерського обліку та аналізу фінансової діяльності та нормативно-правове регулювання обліку та звітності.

У другому розділі визначено методику та організацію бухгалтерського обліку фінансової діяльності підприємства, розглянуто відображення у фінансовій звітності підприємства, а також досліджено зарубіжний досвід з цієї теми.

У третьому розділі розкривається інформація про методи та організацію економічного аналізу фінансової діяльності підприємства, зроблено економічний аналіз показників АТ «Хартрон» та шляхи удосконалення організації фінансової діяльності.

Загальний обсяг випускної роботи складає 61 сторінок друкованого тексту, включає 18 таблиць, 7 рисунків, 2 додатки та містить 63 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст та характеристика фінансової діяльності підприємства

У значній мірі успішне здійснення операційної та інвестиційної діяльності підприємство залежить від наявності фінансової «подушки», а також правильної фінансової політики, що забезпечує раціональне використання коштів. Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової діяльності» «фінансова діяльність» — це діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства (який не є результатом операційної діяльності) [12]. Загалом, якщо розглядати у вузькому полі, ключовий економічний зміст фінансової діяльності підприємства заключається у фінансовому забезпеченні підприємства. Проте у ширшому полі, фінансова діяльність включає усі зміни пов'язані з мобілізацією капіталу, напрямками його використання, збільшенням/зменшенням капіталу, а також доцільністю усіх проведених заходів, які призводять до змін у капіталі підприємства. При здійсненні фінансової діяльності фінансові служби підприємства приймають рішення щодо володіння 4 видами цінностей [37]:

- 1) майно, матеріальні та нематеріальні цінності;
- 2) фінансові цінності;
- 3) грошові кошти;
- 4) борги у формі дебіторської і кредиторської заборгованості.

Таким чином оперуючи наявною інформацією про активи і пасиви підприємства, діяльність фінансової служби полягає у здійсненні варіативних розрахунків і напрямками\сферами використання фінансових ресурсів підприємства певного найкращого оптимального рішення щодо конкретних умов здійснення підприємницької діяльності. У зв'язку із постійними змінами у зовнішньому бізнес-середовищі та певною невизначеністю реакції внутрішнього середовища підприємства, фінансовій діяльності притаманна варіативність

розроблених рішень та рекомендацій. У подальшому при неправильному виборі варіанту дій, наприклад, для примноження капіталу, результат може бути неочікуваний від прийнятого раніше управлінського рішення.

Фінансова діяльність має значний вплив на процес визначення вартості підприємства та у певній мірі на стратегічні цілі підприємства на ринках. Усі короткострокові та\або локальні цілі підприємства базуються на стратегічних та тактичних цілях підприємства на різних сегментах ринку. Цілі фінансової діяльності взаємопов'язані зі стратегічними: реалізація стратегічних цілей підприємства можлива при наявності відповідних фінансових ресурсів.

Більшість суб'єктів господарювання, незалежно від організаційно-правової форми господарювання, мають такі основні стратегічні цілі: одержання прибутку, положення на ринку та економічне зростання.

Серед вище наведених стратегічних цілей підприємства, ключовою ціллю для фінансової діяльності є підвищення вартості підприємства на ринку при підвищенні та максимізації добробуту його власників.

Підвищення добробуту акціонерів/власників може виявлятися у таких формах:

1) максимізації доходу на інвестиції, і в цьому разі ціль фінансової діяльності заключається в отриманні максимального прибутку підприємства від здійснення господарської діяльності;

2) максимізації ціни акції, тобто ціни підприємства. Дана мета може не збігатися із отриманням максимального фінансового результату, оскільки вартість акцій на ринку залежить не виключно від прибутку на акцію, але також від ступеню ризикованості бізнесу, нових емісій акцій, перспектив галузі у якій працює підприємство, технічного та технологічного прогресу та ін.

Основні цілі фінансової діяльності визначаються керівництвом підприємства, враховуючи усі інші аспекти функціонування підприємства: побудовану стратегію підприємства, конкурентні переваги, сектор ринку, вподобання споживачів, тенденції розвитку тощо. Серед фінансових показників керівництво бере до уваги: фінансову рентабельність підприємства, фінансову

стійкість підприємства, маневреність (гнучкість) капіталу підприємства та ін. Одним із цих головних показників є маневреність, оскільки він показує як швидко підприємство може мобілізувати кошти для забезпечення поточної діяльності, так і для стратегічного розвитку. Можна виділити два види маневреності капіталу підприємства: оборонна, яка дає змогу підприємству пристосуватись до несприятливих економічних умов і не втратити позицій на ринку; і наступальна - використання можливостей для збільшення прибутку і забезпечення реалізації заходів постійного економічного зростання.

Підсумовуючи, фінансова діяльність являє собою сукупність форм і методів, що застосовуються для раціонального фінансового забезпечення функціонування підприємства. Це є пріоритетною метою для фінансової діяльності, адже за недосконало розподіленими фінансовими ресурсами або за їх відсутності буде неможливим повне здійснення операційної та інвестиційної діяльності підприємства, а відповідно і розвиток підприємства. Правильність організації фінансової діяльності підприємства впливає на ефективність діяльності підприємства, досягнення поставлених тактичних і стратегічних цілей та отримання прибутку.

1.2. Мета, завдання та організація фінансової діяльності підприємства

Однією із ключових цілей фінансової діяльності підприємства є збільшення активів підприємства. Щоб досягти цієї мети підприємство має регулярно підтримувати та слідкувати за рентабельністю і платоспроможністю, та робити аналіз структури активів і пасивів балансу.

У процесі реалізації цілей підприємства, фінансова діяльність ставить перед собою такі основні завдання [37]:

- 1) вибір різних форм фінансування, а також їх оптимально-пропорційне співвідношення;
- 2) вибір максимально вигідної структури капіталу підприємства, а також напрямки\шляхи його використання;

3) контроль за збалансуванням надходжень і видатків платіжних засобів підприємства у часі;

4) забезпечення своєчасних розрахунків як з покупцями, так і з постачальниками тощо;

5) підтримання достатньої ліквідності та платоспроможності підприємства.

Усі функції фінансової діяльності підприємства включають весь комплекс дій щодо залучення фінансового капіталу підприємства, а також його розміщення в майно підприємства, тобто формування активів, що відображено на рис. 1.1.

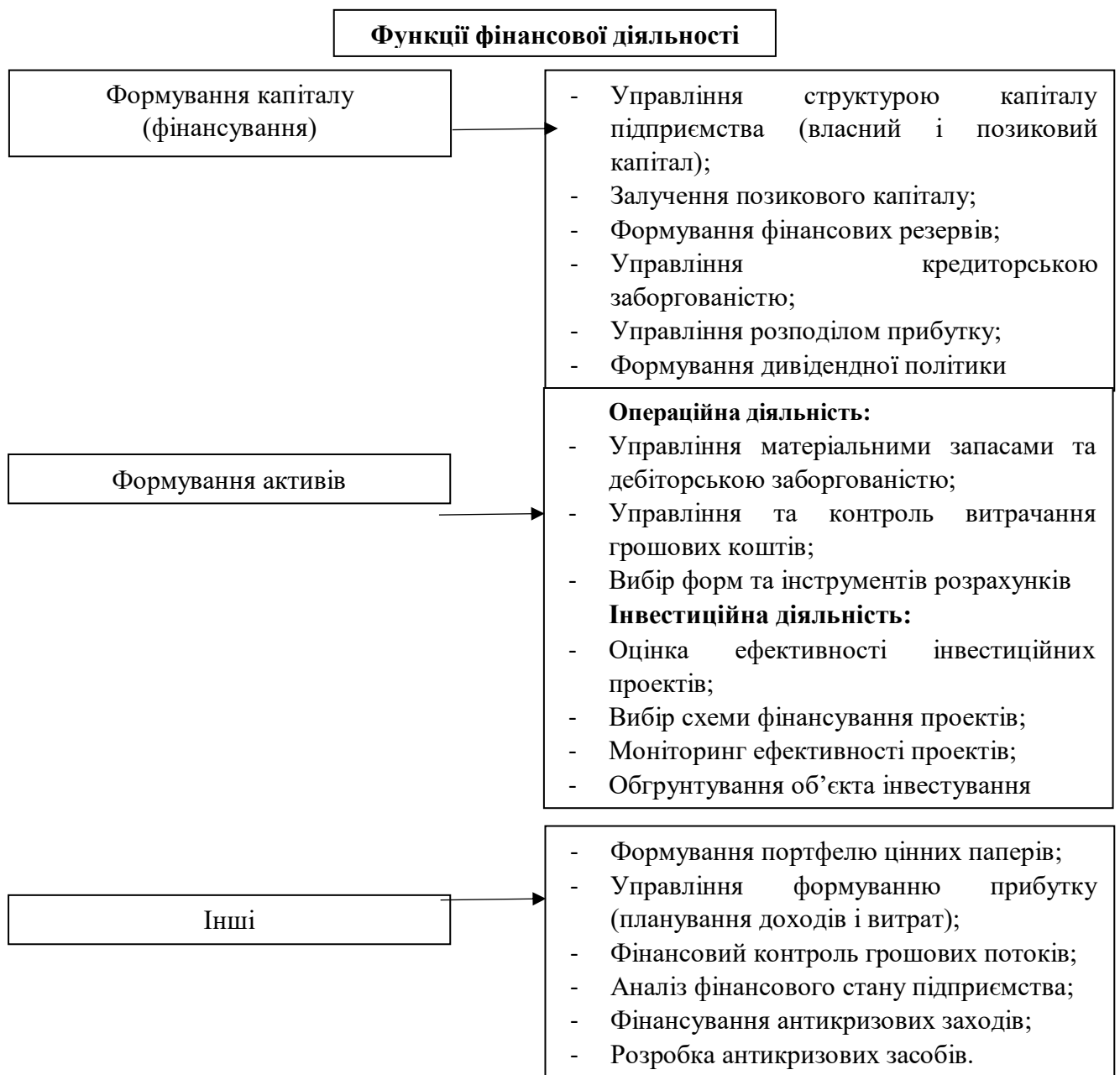

Рис. 1.1. Функції фінансової діяльності підприємства [38]

Задля досягнення мети та здійснення функцій на підприємстві повинна бути правильно організована фінансова діяльність.

На те, яким чином буде організована фінансова діяльність на підприємстві впливає організаційна форма підприємства та обсяги діяльності підприємства. Суб'єкти малого підприємництва найчастіше не створюють фінансову службу, а функції управління фінансовими ресурсами належать керівнику підприємства або найманій особі – фінансисту. При необхідності також можна залучати зовнішніх консультантів, аудиторські фірми тощо. Це пов'язано з тим, що у деяких випадках підприємству вигідніше залучити зовнішніх консультантів, ніж створювати та утримувати власні фінансові служби.

На середніх підприємствах найчастіше управління фінансами здійснюється головним бухгалтером та/або керівником підприємства. На великих підприємствах, як правило, створюють фінансову службу на чолі з фінансовим директором. Фінансовий директор на підприємстві приймає рішення щодо способу управління фінансовими ресурсами на підприємстві та якому підпорядковуються фінансово-економічні служби підприємства.

Фінансову службу підприємства слід розглядати як самостійний структурний підрозділ підприємства, функції якого заключаються в управлінні фінансовими ресурсами підприємства. Ключовою метою діяльності фінансових служб підприємств є спроможність забезпечити фінансову стабільність, створити стійкі передумови для економічного зростання і отримання прибутку. У разі неправильної організації фінансової діяльності, наслідком може бути - втрата платоспроможності підприємства.

Зміст роботи фінансової служби на підприємстві включає наступне:

- 1) Забезпечення та ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства;
- 2) Організацію взаємовідносин з фінансово-кредитними фірмами, банками та іншими суб'єктами ринку;
- 3) Збереження і раціональне використання основного і оборотного капіталу;

4) Забезпечення своєчасності платежів за зобов'язаннями, сплата відсотків по кредитах тощо.

Під організацією фінансової діяльності підприємства слід розуміти визначення структури фінансової служби підприємства, до складу якої входять і бухгалтери, фінансисти, аналітики тощо; посадових інструкцій працівників цієї служби; побудова інформаційного забезпечення фінансової діяльності, надання і рух фінансової інформації тощо. До чинників, які визначають організацію фінансової діяльності деякого підприємства можна віднести:

— Ступінь керованості фінансовою діяльністю (тобто визначення міри участі власників підприємства у процесі розробці та прийняття ключових фінансових рішень);

— Вид підприємства та його організаційна структура, що визначає наявність та кількість підрозділів, їх функції;

— Масштаб підприємницької діяльності, який впливає на чисельність працівників підприємства, які є основними користувачами фінансової інформації.

Визначеної структури фінансової служби підприємства немає, проте є чинники, які зумовлюють певну структуру, що наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Чинники, які впливають на структуру фінансової служби підприємства

Чинник	Пояснення
Обсяг діяльності	Залежно від обсягу діяльності визначаються чи необхідні окремі відділи (відділ стратегічного планування, управління, контролю тощо)
Галузь до якої належить підприємство	Залежно від цього є різні потреби у фінансовій сфері й у службах, які забезпечують здійснення діяльності (наприклад, підприємства, які використовують комерційні кредити, інколи потребують окремі служби з управління дебіторською та кредиторською заборгованістю)
Ступінь юридичної свободи підприємства	Окреме підприємства, дочірнє підприємство, філія тощо

Джерело: [37]

Отже, є різноманітні чинники, які прямо чи опосередковано мають вплив на організацію і структуру фінансової служби підприємства. При правильній організації фінансової діяльності, підприємство матиме фінансову стабільність або тенденцію до зростання стабільності, покращення фінансових результатів підприємства, тощо.

1.3. Огляд нормативно-правових документів та літератури з фінансової діяльності підприємств в Україні

Підприємство повинно здійснювати свою господарську діяльність в межах нормативно-правової бази. Правова база включає в себе усі законодавчі та нормативні документи, якими повинно керуватись підприємство при здійсненні своєї господарської діяльності, а також відповідно з якими має вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність. Уся сукупність актів має певну ієрархічну послідовність.

У своїй діяльності суб'єкти господарювання керуються різноманітними законодавчими актами, до яких входять загальногосподарські нормативні документи, затвердженням яких займається Верховна рада України, Кабінет міністрів України, Міністерство фінансів України та інші міністерства, і робочі документи підприємства. Загалом фінансова діяльність регулюється усіма нормативними актами, які регулюють усю господарську діяльність підприємства а систему нормативного регулювання можна відобразити 5 рівнями. Схематично дану систему можна відобразити наступним чином рис. 1.1.

До 1-го рівня відносяться такі нормативно-правові акти: Конституція України, Податковий кодекс України, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Митний кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. та інші законодавчі акти України.

Другий рівень включає – Укази й розпорядження Президента України та Постанови Кабінету Міністрів України.

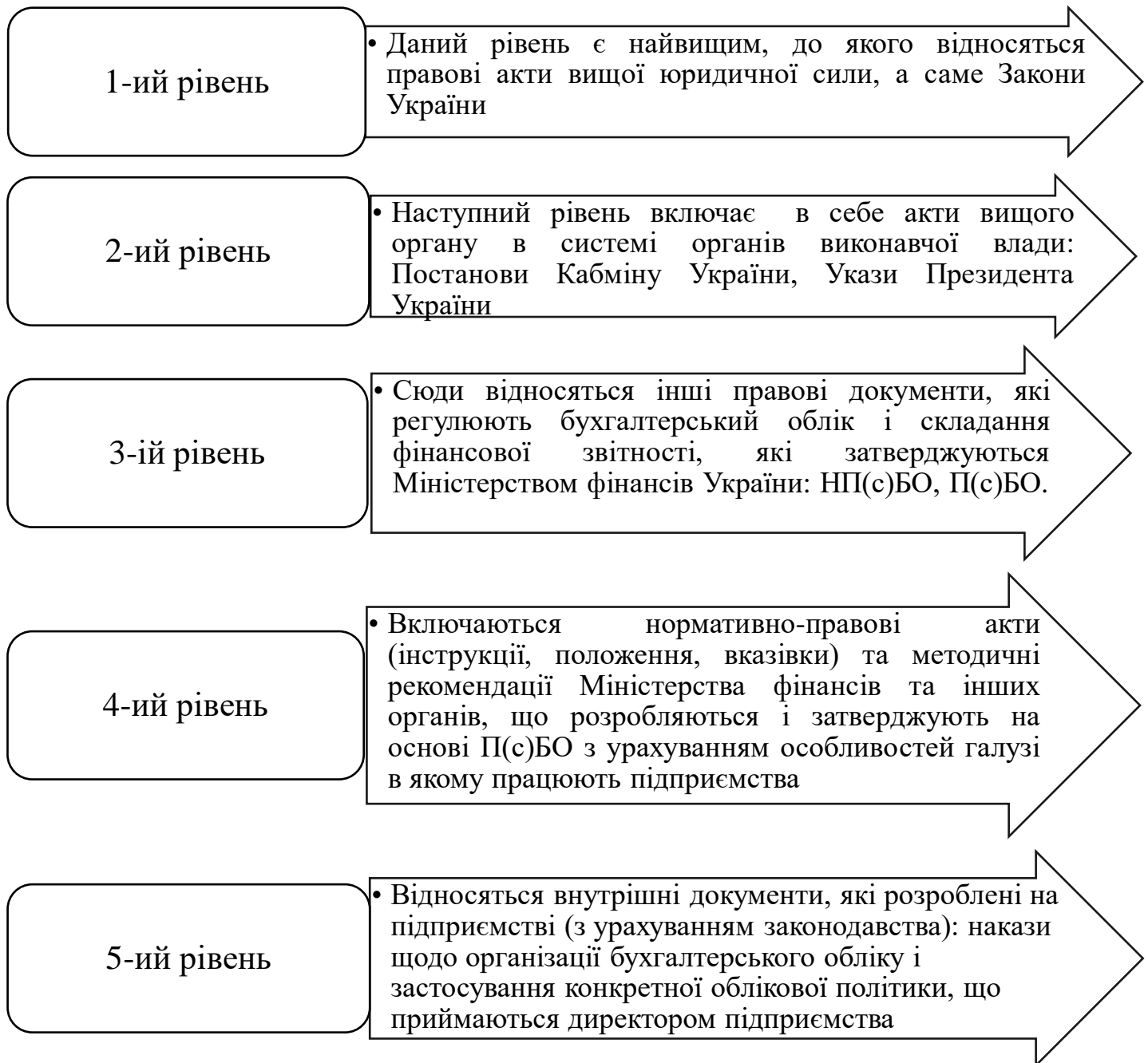

Рис.1.1. Рівні нормативного регулювання фінансової діяльності

Джерело: згруповано на основі загальної нормативної бази

Третій рівень включає національні положення і стандарти, наприклад, Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів [12]. Дане Положення (стандарт) застосовують при складанні фінансової звітності підприємства, організації та інші юридичні особи різних форм власності, крім бюджетних установ.

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової діяльності» «фінансова діяльність» — це діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства (який не є результатом операційної діяльності) [12].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності [18].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання». визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності [14].

Усі Положення (стандарт) використовуються при складанні фінансової звітності підприємства, організації та інші юридичні особи різних форм власності, крім бюджетних установ.

До 4-го рівня включаються: Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові акти та методичні рекомендації Міністерства фінансів та інших організацій, які розробляються та затверджуються на основі П(С)БО. У процесі провадження господарської діяльності на підприємстві застосовують план рахунків, проте варто зазначити, що не обов'язково підприємством використовуються усі синтетичні рахунки, оскільки, якщо підприємство є суб'єктом малого підприємництва, то існує висока ймовірність того, що буде використовуватись спрощений план рахунків для відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку. Тому, підприємством може бути розроблений власний робочий план рахунків, найбільш підходящий для його діяльності, але на основі загального Плану рахунків.

П'ятий рівень включає внутрішні документи підприємства – Наказ про облікову політику підприємства, затверджений робочий план рахунків підприємства та інші документи (накази, розпорядження). Доцільно узагальнити,

внутрішні робочі документи, які можуть бути на підприємстві та застосовуватись для регулювання фінансової діяльності підприємства у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Внутрішні робочі документи, які застосовуються для здійснення фінансової діяльності

Назва внутрішнього документу	Основний зміст
Облікова політика підприємства	Підприємство вказує у який спосіб здійснюється ведення та організація бухгалтерського обліку, яким чином відбуваються нарахування дивідендів, як часто мають виплачуватись дивіденди акціонерам тощо.
Робочий План рахунків	З часом підприємство розробляє робочий план рахунків, який включає ті рахунки, які використовуються в практиці для відображення господарських операцій. Якщо підприємство здійснює фінансову діяльність, то відповідно вказує, які рахунки застосовуються для відображення операцій. Робочий план рахунків може бути розроблений бухгалтерією підприємства і затверджується керівником.
Розроблені нові форми первинних документів	Для потреб управлінського обліку підприємством може бути розроблені власні форми первинних документів, які містять в собі інформацію згруповану таким чином, щоб внутрішні користувачі могли зрозуміти та на його основі прийняти управлінське рішення.

Джерело: створено автором

Отже, суб'єкт господарювання при здійсненні фінансової діяльності має обов'язково діяти у правовому полі, що включає у себе нормативно-правові акти різних рівнів підпорядкування. Якщо є деякі протиріччя при здійсненні тієї чи іншої господарської операції, то підприємству необхідно керуватись тим актом, який є вищим по ієрархії. Також регулювання фінансової діяльності та відображення операцій здійснюється окремо на кожному підприємстві за рахунок розробленого робочого плану рахунків та форм первинних документів, які є розробленими відповідно до чинного законодавства і містять усі необхідні реквізити.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Методика бухгалтерського обліку фінансової діяльності підприємства

Якщо розглядати методичну частину організації бухгалтерського обліку з практичного боку, то вона найчастіше на підприємстві відображена обліковою політикою, котра формується підприємством з урахуванням усієї нормативної бази, діяльності підприємства, обсягів діяльності тощо. Саме методика відображає і визначає, як елементи методу бухгалтерського обліку відображені у діяльності підприємства.

За визначенням В. Г. Швеця, - «Методологія бухгалтерського обліку являє собою сукупність як загальнонаукових, так і спеціальних, притаманних лише цій науці методів, що застосовуються для здійснення процедури обліку і розкриваються, в окремих методиках» [36]. Метод бухгалтерського обліку – це певна комплекс спеціальних прийомів, при використанні яких досліджується та вивчається предмет бухгалтерського обліку.

Серед основних видів доходів і витрат від фінансової діяльності підприємства можна виділити:

- 1) Дивіденди та відсотки, отримані суб'єктом господарювання;
- 2) Інші фінансові доходи;
- 3) Дохід від інвестицій у асоційовані, спільні підприємства (за винятком тих доходів від інвестиції, бухгалтерський облік яких ведеться за методом участі в капіталі).

Облік фінансових доходів підприємства здійснюється на рахунку 73 «Інші фінансові доходи», крім тих доходів, що мають своє відображення на рахунку 72 «Дохід від участі в капіталі» [29].

Рахунок 73 "Інші фінансові доходи" складається з субрахунків:

- 731 «Дивіденди одержані» - акумулюється інформація про дивіденди, які належать даному суб'єкту господарювання, від інших підприємств, що не

належать в групу компаній даного суб'єкта господарювання (тобто відокремлені і самостійні, а не дочірні, спільні чи асоційовані).

- 732 «Відсотки одержані» - акумулює дані про відсотки за облігаціями та іншими цінними паперами, наприклад, отримана плата/винагорода за надані у фінансову оренду необоротні активи тощо.

- 733 «Інші доходи від фінансових операцій» - містить іншу інформацію про решту фінансових доходів підприємства, які не були віднесені до інших субрахунків рахунку 73, наприклад, отримані відсотки за строковими депозитами чи отриманий дохід від амортизації премії за випущеними облігаціями.

Визнана сума доходу має відображення за кредитом, а за дебетом відображається списання обороту за кредитом на рахунок 79 «Фінансові результати». Розглянемо типові кореспонденції з обліку фінансових доходів в табл. 2.1:

Таблиця 2.1

Облік фінансових доходів підприємства

№	Зміст господарської операції	Д-т	К-т	Сума, грн
1	Суб'єкт господарювання визнав фінансовий дохід від одержаних дивідендів	37	731	10000,00
2	Суб'єкт господарювання визнав фінансовий дохід від одержаних відсотків	37	732	350,00
3	Визнано суму доходу від інших фінансових операцій	37	733	3000,00
4	Відображено в бухгалтерському обліку інший фінансовий дохід при отриманні об'єкта основних засобів	10	733	500,00
5	Відображено інший фінансовий дохід під час отримання виробничих запасів, переданих в рахунок погашення заборгованості за дивідендами, що належать до отримання від підприємств, які не є дочірніми	20	731	2090,00
6	Підприємством визнано інший фінансовий дохід при отриманні роялті готівкою	30	733	4000,00

Продовження Таблиці 2.1

7	Відображено операцію із нарахування іншого фінансового доходу, що належить до отримання у вигляді відсотків	37	732	750,00
8	Визнано інший фінансовий дохід у зв'язку із зменшенням зобов'язання	50	733	800,00
9	Відображено інший фінансовий дохід від наданих у фінансову оренду активів	68	732	1000,00
10	Віднесено фінансові доходи на фінансовий результат	73	79	22490,00

Джерело: [61,62]

Отже, за прикладами бухгалтерських проведеннь видно, що по кредиту відбувається накопичення визнаних доходів, які у кінці звітнього періоду списуються на фінансовий результат.

П(с)БО 31 «Фінансові витрати» законодавчо регламентує методологію формування інформації у бухгалтерському обліку про фінансові витрати, а також яким чином ця інформація буде відображена у фінансовій звітності підприємства. Даного положення повинні дотримуватись усі суб'єкти господарювання, незалежно від їх форми власності (винятком є бюджетні установи та підприємства).

Відповідно до П(С)БО 31: «Фінансові витрати» – це витрати на відсотки та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями які включають [19]:

- 1) відсотки за користування короткостроковими і довгостроковими позиками банків, банківським овердрафтом;
- 2) відсотки за облігаціями випущеними, векселями виданими;
- 3) дисконт за облігаціями, амортизація інших знижок, пов'язаних з позиками;
- 4) відсотки за фінансовою орендою активів.

Щодо міжнародних актів, то МСБО 23 «Витрати на позики» регламентує облік витрат на позики, де вказано, що витрати на позики входять до собівартості кваліфікаційного активу, якщо вони були понесені для купівлі, виготовлення чи

будівництва цього активу. Інші здійснені витрати на позики відносяться до витрат періоду, у якому вони були здійснені.

Відповідно до МСБО 23: «Витрати на позики» - це витрати на сплату процентів та інші витрати, понесені у зв'язку із залученням позикових коштів[28]. До таких витрат відносяться:

- 1) витрати на сплату відсотків, які обчислюють за методом ефективної ставки відсотка, що визначено МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»;
- 2) фінансові витрати, пов'язані з фінансовою орендою, які визнані відповідно до МСБО 17 «Оренда»;
- 3) курсові різниці, що виникають внаслідок одержання позик в іноземній валюті, якщо вони розглядаються як коригування витрат на виплату відсотків.

До кваліфікаційних активів належать нематеріальні активи, потужності підприємства, інвестиційна нерухомість тощо. До кваліфікаційних активів не належать фінансові активи та запаси, що виготовляються за короткий проміжок часу.

Згідно П(с)БО 31 «Фінансові витрати» та МСБО 23 «Витрати на позики» фінансові витрати визнаються[19, 28]:

- витрати на позики є витратами того періоду, в якому вони були понесені, незалежно від того на які цілі було використано позику;
- підприємство капіталізує витрати на позики, які були понесені для купівлі, будівництва чи виготовлення кваліфікаційного активу, як частина собівартості цього активу.

Суб'єкти господарювання самостійно обирають та вказують в своїй обліковій політиці який застосовувати метод обліку фінансових витрат, враховуючи вид своєї діяльності, нормативно-законодавчі акти тощо.

Відповідно до П(С)БО 31, фінансові витрати потрібно визнавати витратами того звітного періоду, в якому вони були здійснені, у тому випадку, якщо підприємством в обліковій політиці не передбачено капіталізацію фінансових витрат, пов'язаних із створенням кваліфікаційного активу.

Капіталізація фінансових витрат – це включення фінансових витрат до собівартості кваліфікаційного активу. Відповідно до П(С)БО 31 «Фінансові витрати» кваліфікаційний актив – це актив, який потребує суттєвого часу для його створення. Згідно з МСБО 23 «Витрати на позики» кваліфікований актив - це актив, який обов'язково потребує суттєвого періоду для підготовки його до використання за призначенням чи для реалізації [28].

Законодавчо визначено суб'єктів господарювання, які не можуть використовувати капіталізацію фінансових витрат, а саме:

- 1) юридичні особи малого підприємництва;
- 2) представництва іноземних суб'єктів господарювання;
- 3) суб'єкти господарювання, що не займаються підприємницькою діяльністю.

Зазначені вище суб'єкти господарювання мають у своїй фінансовій звітності фінансові витрати відображати у складі витрат звітного періоду.

Враховуючи різні види діяльності підприємств та способи організації виробництва, керівництво підприємства має в обліковій політиці вказати поріг суттєвості для часу на створення кваліфікаційного активу, якщо методом обліку фінансових витрат на підприємстві є капіталізація та віднесення їх на собівартість активу. Згідно Методрекомедацій № 1300, листи Мінфіну від 01.06.2006 р. № 31-34000-10-5/11601, від 16.02.2011 р. № 31-34020-07-16/4220 суттєвим вважається час, який є більшим за три місяці.

Серед прикладів кваліфікаційних активів можна навести такі [19]:

— незавершене виробництво продукції з тривалим (суттєвим) операційним циклом (алкогольні напої, що потребує технологічної витримки впродовж кількох років (місяців));

— незавершені капітальні інвестиції (будівництво будівель, споруд, мостів, виготовлення та установа обладнання, розробка програмних продуктів та інших нематеріальних активів тощо);

— інвестиційна нерухомість (будівлі, яким необхідна добудова, реконструкція чи реставрація)

Кваліфікаційні активи найбільше поширені у таких видах діяльності, як кораблебудування, машинобудування та інші.

Фінансові витрати обліковуються на рахунку 95 "Фінансові витрати", який складається з таких субрахунків і можна схематично відобразити на рис. 2.1:

- 951 "Відсотки за кредит"
- 952 "Інші фінансові витрати»

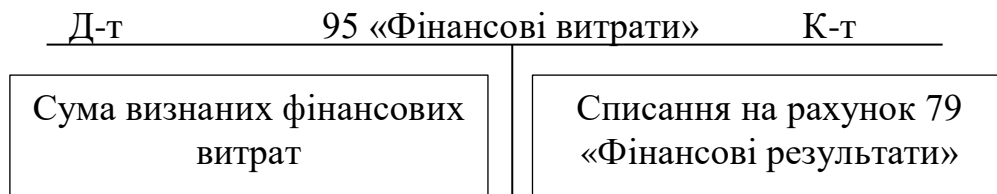

Рис. 2.1. Відображення інформації на рахунку 95 «Фінансові витрати»

Таким чином по дебету рахунку 95 накопичуються витрати з купівлі, виготовлення, створення та доведення кваліфікаційного активу до такого стану при якому він уже готовий для використання з визначеною метою чи продажу згідно з П(с)БО 31.

На субрахунку 951 «Відсотки за кредит» відображаються витрати, що пов'язані з нарахуванням і сплатою відсотків за користування кредитами та позиками банків чи інших суб'єктів господарювання.

Субрахунок 952 «Інші фінансові витрати» накопичує у собі інформацію про витрати, які пов'язані із залученням позикового капіталу, а саме витрати, що пов'язані з випуском та обігом власних цінних паперів; нарахування відсотків за договорами фінансової оренди тощо. Розглянемо типові кореспонденції з обліку фінансових витрат у табл. 2.2:

Таблиця 2.2

Облік фінансових витрат підприємства

№	Зміст господарської операції	Д-т	К-т	Сума, грн
1	Нараховано відсотки за користування короткостроковими/довгостроковими кредитами (позиками)	951	684	100,00

Продовження Таблиці 2.2.

2	Фінансові витрати на створення об'єкту інвестиційної нерухомості (у разі визнання її кваліфікаційним активом)	151, 152	951	5000,00
3	Відображено фінансові витрати на створення нематеріального активу (у разі визнання його кваліфікаційним активом)	154	951	2000,00
4	Відображено фінансові витрати на створення виробничого активу (у разі визнання його кваліфікаційним активом)	20	951	1000,00
5	Віднесено відсотки за кредит на фінансовий результат	792	951	300,00
6	Нараховано відсотки за виданим векселем (короткостроковим/довгостроковим)	952	684	400,00
7	Нараховано відсотки за отримані у фінансову оренду основні засоби	952	684	780,00
8	Відображено витрати на аудиторські послуги, пов'язані з випуском, утриманням та обігом власних цінних паперів	952	685	900,00

Джерело: [61,62]

Відповідно до відображених типових кореспонденцій, видно, що аналогічно як і фінансові доходи, фінансові витрати накопичуються по кредиту, але рахунка 95, а потім списуються на фінансові результати.

Не кваліфікаційні активи включають:

- 1) Незавершене виробництво (продукція, операційний цикл якої є коротким)
- 2) Фінансові інвестиції – інвестиції в боргові цінні папери або інструменти власного капіталу;
- 3) Ті активи підприємства, що були куплені для продажу; готові вироби; виробничі запаси підприємства, придбані для виробництва продукції.

Фінансова діяльність передбачає організацію процесу збалансування доходів і витрат підприємства, фінансове планування бажаних результатів, саме тому при здійсненні господарської діяльності методи організації фінансової діяльності на підприємстві є важливими. Фінансове прогнозування і планування є однією із компонентів здійснення фінансової діяльності підприємством, оскільки

за допомогою них визначається загальна потреба у забезпеченні грошовими коштами виробничо-господарської діяльності підприємства. Здійснення успішної інвестиційної та операційної діяльності підприємства можливе за умови наявного фінансового підґрунтя в компанії, тобто наявності достатнього обсягу капіталу.

2.2. Організація бухгалтерського обліку фінансової діяльності підприємства

Головним аспектом успішного здійснення будь-якої діяльності є перш за все правильна організація виробничого процесу, бухгалтерського обліку, структури кадрового апарату тощо. Правильна організація обліку є важливою, оскільки правильно налагоджений обліковий процес частково гарантує спрощення діяльності працівників і швидкий доступ до інформації та її обробку.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» № 966-XIV. 16 липня 1999 р. підприємство самостійно вирішує яку обрати форму організації ведення обліку серед 4 варіантів.

Загалом керівництво підприємства може обрати варіант, враховуючи загальний обсяг облікової роботи, які є законодавчо визначеними[6]:

1. бухгалтерська служба як структурний підрозділ, очолюване головним бухгалтером;
2. вводиться в штат посаду бухгалтера;
3. ведення бухгалтерського обліку здійснюється на договірних засадах спеціалізованою організацією;
4. ведення бухгалтерського обліку здійснюється самим керівником організації.

Облікова політика є одним із інструментів бухгалтерського обліку, що самостійно прописується/визначається підприємством, згідно з дотриманням усіх діючих законодавчих актів, норм, кодексів тощо. Облікова політика підприємства формується або головним бухгалтером при доручення і контролем керівництва підприємства чи створеною комісією. Звичайно при її складанні можуть залучатись працівники обліку, різні спеціалісти у цій галузі, зовнішні

консультаційні фірми (наприклад, юридичні, аудиторські тощо). Великі підприємства деталізують облікову політику в частині виплат працівникам, а саме: визначення системи та форми оплати праці; методи стимулювання встановлення системи нормування праці; порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві тощо.

Таблиця 2.3

Елементи облікової політики підприємства в частині фінансової діяльності

Елементи облікової політики	Можливі варіанти
Введення нових субрахунків (другого і третього порядків)	Зазначають нові субрахунки для кожної категорії лізингодавців/ кредиторів тощо – субрахунків плану рахунків бухгалтерського обліку, затвердженого в установленому законодавством порядку
Спосіб розрахунку	Через касу установи; або через банк (перерахування по реквізитах)
Методи визнання фінансових витрат	Незалежно від використання позики, здійснені витрати на позики є витратами того періоду, в якому вони були здійснені; або Витрати на позики капіталізує суб'єкт господарювання, але ті витрати, що безпосередньо відносяться для купівля, створення чи виробництва деякого кваліфікованого активу (як частина собівартості цього активу)
Визначення порогу суттєвості часу	Зазначається який час є суттєвим для підприємства на створення кваліфікаційного активу (для підприємств які використовують капіталізацію витрат)
Документальне оформлення операцій	Зазначають форми первинних документів, аналітичні форми, які використовуються для обліку фінансової діяльності, внутрішні нетипові форми документів, що розроблені самостійно установою

Джерело: [63]

Таким чином, саме в обліковій політиці вказуються головні аспекти ведення обліку, як він організований, що допомагає працівникам здійснювати фінансову діяльність тощо.

Якщо підприємство є суб'єктом малого підприємництва, то ведення бухгалтерського обліку здійснює штатний бухгалтер, відповідно і він здійснює

ведення обліку фінансової діяльності підприємства, оскільки не доцільно створювати окремий штат бухгалтерів чи фінансовий відділ через невеликі обсяги діяльності підприємства. Крім того, директор підприємства може здійснювати деякі функції фінансового менеджера приймаючи рішення щодо залучення фінансових коштів та їх використання.

Варто зазначити, що у великих компаніях доцільно чітко диференціювати фінансову діяльність між відділами, які відносяться до фінансової служби, яку створюють на підприємстві. У більшості випадків середні та великі підприємства мають фінансову службу, яка побудована за функціональною ознакою, таким чином виокремлює функції та компетенції працівників фінансового відділу.

Загалом структуру фінансового відділу великої компанії можна представити наступним чином на рис. 2.2:

Рис. 2.2 Структура фінансового відділу підприємства

Первинними документами для обліку фінансової діяльності є договори, до яких відносяться договори кредитної лінії, договори позик, договори фінансового

лізингу та оренди тощо. У цих договорах прописують як саме мають виплачуватись відсотки, формула їх прорахунку та терміни сплати. Також до первинних документів обліку фінансових доходів і витрат відносяться розрахунки та довідки бухгалтерії, де зазначено суми, які відносяться відповідно на бухгалтерські рахунки.

Так для обліку витрат фінансової діяльності підприємство може вести Журнал 5 або Журнал 5А в залежності від того який клас витратних рахунків використовується. Журнал 5 застосовують, коли підприємство обліковує витрати і застосовує виключно 9 клас рахунків «Витрати діяльності», але при застосуванні і 8 і 9 класу рахунків одночасно – потрібно використовувати Журнал 5А.

У кожному із журналів є 4 розділи. У Журналі 5 і Журналі 5А Розділ І є однаковим, у якому наводиться інформація про суми оборотів за кредитом таких рахунків: 90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності», 95 «Фінансові витрати», 96 «Витрати від участі в капіталі», 97 «Інші витрати».

Розділ II Журналів 5 і 5А наводить інформацію із журналів 1, 2, 3, 4, 6, про обороти за кредитом рахунків, а саме суми, які відносяться до фінансових та інших витрат підприємства.

Крім того, Розділ II Журналу 6 показує дані про доходи підприємства за їх видами; відображаються суми оборотів за кредитом рахунків: 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи», 79 «Фінансові результати».

Загалом організація фінансової діяльності підприємства залежить від організації бухгалтерського обліку на підприємстві, оскільки це впливає на наявність та визначення структури фінансової служби підприємства, посадових інструкцій працівників та їх відповідальність та компетентність, побудову інформаційного забезпечення фінансової діяльності та забезпечення фінансовою інформацією внутрішніх користувачів підприємства, а також її постачання в зовнішнє середовище бізнесу.

2.3. Формування фінансової звітності підприємства

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», «фінансова звітність» - це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [6]. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [6].

Уся інформація, яка подається і розкривається у фінансовій звітності підприємств, має бути достатньо зрозумілою для користувачів: внутрішніх і зовнішніх, які є зацікавленими у отриманні інформації чи показників з певної фінансової звітності. Крім того у фінансовій звітності має бути доречна інформація, оскільки вона безпосередньо впливає на прийняття рішень, а також зацікавлена особа може оцінити минулі, теперішні та приблизно спланувати майбутні події. Важливим також є щоб інформація у фінансовій звітності була правдивою, була без помилок та недостовірної інформації, оскільки ці чинники мають негативний вплив на прийняття рішень.

Інформація про підприємство, яка підлягає розкриттю у фінансовій звітності, включає [12]:

- 1) Назву, організаційно-правову форму та місцезнаходження підприємства (країну, де зареєстроване підприємство, адресу його офісу).
- 2) Короткий опис основної діяльності підприємства.
- 3) Назву підприємства, що контролює інші підприємства (материнське (холдингове) підприємство), а також назву фактичної контролюючої сторони, якщо вона має іншу назву.
- 4) Середню кількість працівників підприємства протягом звітного періоду.
- 5) Дату затвердження фінансової звітності.

б) Повідомлення про складання фінансової звітності за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Складається фінансова звітність підприємства у законодавчо визначених формах та подається у строки, які є законодавчо встановленими та у відповідні державні органи. Фінансова звітність підприємств містить у собі достовірну інформацію про: активи і зобов'язання підприємства, результати діяльності підприємства, власний капітал. Перед складання і подачею річної фінансової звітності особа, яка займається веденням бухгалтерського обліку (це може бути головний бухгалтер або директор підприємства) має зробити певну послідовність дій для формування усіх показників фінансової звітності. Ця послідовність має такі основні кроки:

1) Опрацювання змін та доповнень у законодавчих актах, які були протягом звітного періоду та нових законодавчих актів, введених в дію, які прямо або опосередковано впливають на складання і строки подання фінансової звітності;

2) Проведення річної інвентаризації, яка включає в себе повну перевірку ТМЦ підприємства, розрахунків з дебіторами та кредиторами, каси та грошових коштів тощо.

3) Зробити переоцінку активів підприємства, якщо залишкова вартість активів значно відрізняється від їх справедливої вартості, оскільки це впливає на правильність відображення активів у фінансовій звітності підприємства.

4) Перевірити узгодженість доходів і витрати звітного періоду, тобто якщо є необхідність то нарахувати резерви відпусток тощо, або перенести залишки резервів на наступний період.

5) Провести всі документи, закінчити ведення записів на рахунках, сформувані оборотно-сальдову відомість за звітний період та закрити звітний період.

б) Заповнити всі законодавчо встановлені форми фінансової звітності, звірити дані показників з показниками оборотно-сальдової відомості.

7) Подати всі форми фінансової звітності з примітками до державних органів

Усі форми фінансової звітності ретельно перевіряються головним бухгалтером та керівником підприємства, а потім відповідно підписуються. Форми звітності заповнюються в тисячах гривень з одним десятковим знаком. Користувачами фінансової звітності підприємства, яка містить у собі показники усієї діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової, є внутрішні і зовнішні користувачі.

Внутрішні користувачі використовують показники фінансової звітності при прийнятті управлінських рішень, при прогнозуванні і плануванні, при визначенні перспектив розвитку, оцінці ефективності діяльності підприємства тощо. Усі дії внутрішніх користувачів направлені на забезпечення фінансової платоспроможності і стійкості підприємства, підвищення рентабельності, зростання ефективності виробництва тощо.

Детальніше інтереси внутрішніх користувачів показані на рис.2.3.

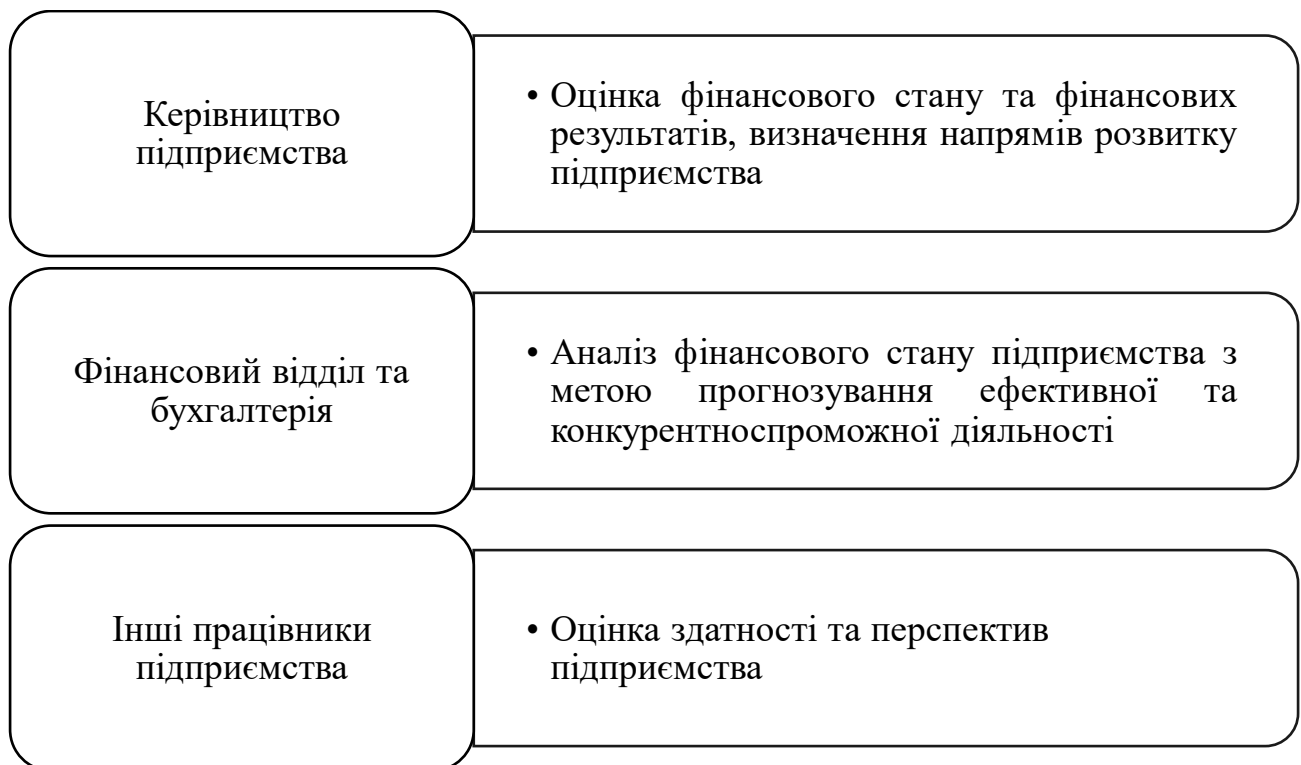

Рис 2.3. Внутрішні користувачі фінансової звітності

У той же час у зовнішніх користувачів є свої власні інтереси щодо діяльності компанії, а саме прямий фінансовий інтерес; ті, які не мають прямого

фінансового інтересу або взагалі зовнішні користувачі, які не мають фінансового інтересу. Розглянемо детальніше на прикладах.

Таблиця 2.4

Зовнішні користувачі фінансової звітності та їх інтереси

Зовнішні користувачі	Інтереси
<i>Прямий фінансовий інтерес</i>	
Власники, засновники, майбутні інвестори	Розмір отриманих дивідендів прямо залежить від прибутку, отриманого за звітний період, перспективи розвитку, положення підприємства на ринку, купівля, володіння і продаж цінними паперами
Постачальники і кредитори	При співпраці з підприємством дана група зовнішніх користувачів звертає увагу на платоспроможність підприємства, повернення позик та кредитів, вчасна сплата відсотків, наявність судових справ та їх причини, здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання тощо
Покупці та замовники	Здатність підприємства вчасно виконувати свої зобов'язання згідно з заключеними договорами, якість поставленого товару, наявність судових справ тощо
<i>Не мають прямого фінансового інтересу</i>	
Податкові органи	Визначення податкової політики, вчасна подача звітності і сплата податків, дотримання законодавства
Банківські установи	Здатність підприємства вчасно сплачувати відсотки та кредит/позики, оцінка фінансового стану та платоспроможності підприємства, оцінка положення/статусу на вітчизняному ринку та довіра з боку споживачів та інших суб'єктів
Учасники фондового ринку (дилери, брокери)	Учасники фондового ринку враховують ступінь ризику пов'язаного з придбанням акцій, оцінюють прибутковність цінних паперів емітента. Стан фінансової стійкості підприємства (емітента) визначають попит і пропозицію на його цінні папери на ринку.
<i>Не мають фінансового інтересу</i>	
Зовнішні аудитори	Підтвердження достовірності показників фінансової звітності згідно законодавства
Статист. органи	Узагальнення показників діяльності по галузях

Джерело: [37]

Підсумовуючи інформацію з таблиці, внутрішні і зовнішні користувачі фінансової інформації підприємства звертають увагу не тільки на показники фінансової звітності, які включають у себе інформацію про операційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства, але і на нефінансові показники, які відіграють немалу роль при побудові іміджу підприємства. Наприклад, якість виробленої і реалізованої продукції впливає на попит та прихильність споживачів, поведінка та реакція керівників підприємства на події, які відбуваються у внутрішньому середовищі та у зовнішньому тощо.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» складання фінансової звітності базуються на таких принципах [6]:

— повне висвітлення – фінансова звітність повинна мати усю інформацію про господарські операції та події, які можуть вплинути на рішення, що приймають на їх основі;

— автономність – кожен суб'єкт господарювання є відокремленою юридичною одиницею від її власників; майно та зобов'язання власників не відображаються у фінансовій звітності підприємства;

— послідовність – підприємство застосовує і дотримується затвердженої облікової політики;

— безперервність – підприємство буде й надалі провадити свою діяльність;

— нарахування – усі доходи і витрати в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності відображаються в момент їх виникнення (дата надходження або сплати грошових коштів не впливають);

— превалювання сутності над формою - операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;

— єдиний грошовий вимірник – господарські операції вимірюються та узагальнюються у фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці, а саме у національній валюті України – гривнях.

Перед подачею фінансової звітності бухгалтер робить такі етапи:

- 1) відобразити всі господарські операції звітнього періоду, а також перевірити наявність всіх первинних документів;
- 2) проаналізувати усі господарські операції, зробити оцінку згідно з вимогами НП(с)БО, та відобразити їх у регістрах бухгалтерського обліку (відомості, журнали);
- 3) внести всі записи до регістрів за результатами здійсненої інвентаризації активів та зобов'язань;
- 4) перенести дані у Головну книгу;
- 5) закрити рахунки доходів і витрат;
- 6) скласти оборотно-сальдову відомість;
- 7) скласти фінансову звітність (Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки).

Розглянемо детальніше де у фінансовій звітності підприємства відображаються господарські операції по фінансовій діяльності підприємства.

Таблиця 2.5

Відображення інформації у формах фінансової звітності

Вид форми	Інформація
Форма 1 «Баланс»	При фінансовій оренді орендар у балансі відображає орендований актив як актив і зобов'язання за найменшою оціночною вартістю майна на початок оренди або за теперішньою вартістю загальної суми мінімальних орендних платежів.
Форма 2 «Звіт про фінансові результати»	У складі інших доходів і витрат підприємство відображає дивіденди, відсотки по кредитах, доходи (витрати) від реалізації фінансових інвестицій; доходи (витрати) від неопераційних курсових різниць тощо.
Форма 3 «Звіт про рух грошових коштів»	Має відображення рух грошових коштів, як за прямим методом, так і непрямим, у результаті фінансової діяльності підприємства.

Продовження Таблиці 2.5

Форма 4 «Звіт про власний капітал»	Саме у цій формі відображають зміни, що були у звітному періоді у власному капіталі підприємства. Також тут має відображення інформація про збільшення і зменшення власного капіталу.
Примітки до фінансової звітності	У примітках може буде відображена інформацію про інші види фінансових доходів і витрат

Джерело: [30]

Усі вище наведені у таблиці форми фінансової звітності, відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” підприємства зобов’язані подати і оприлюднити усі форми річної фінансової звітності за звітний рік не пізніше 28 лютого року, який є наступним після звітного. Квартальна звітність подається не пізніше 30 числа місяця, що йде за звітним кварталом. [22].

Отже, до основних правил заповнення фінансової звітності підприємства є:

- перед складанням фінансової звітності провести річну інвентаризацію активів та зобов’язань підприємства; також підприємством може бути проведена інвентаризація дебіторської та кредиторської заборгованості, якщо минув строк повної давності, тобто 3 роки;
- є недопустимим згортання статей активів і зобов’язань, крім окремих випадків передбачених окремими п. НП(С)БО 1;
- підписується звітність керівником та головним бухгалтером підприємства;
- усі від’ємні значення та показники у звітності відображаються в дужках;
- рядки фінансової звітності, які не містять показників – прокреслюються;
- заповнюється фінансова звітність у тисячах гривнях без десяткових знаків (проте суб’єкти малого підприємництва заповнюють звітність у тисячах гривень з одним десятковим знаком);

- фінансова звітність має бути без виправлень/закреслень;
- форми фінансової звітності заповнюються чорнилом або друкуються чорним чорнилом за допомогою комп'ютерної техніки тощо.

До відповідних державних органів (податкова служба, органи статистики) за місцем знаходження підприємства подають оригінали звітів. Зараз більшість суб'єктів господарювання оригінали звітності подають електронно, у більшості випадків через програму Медок або через електронний кабінет.

2.4. Зарубіжний досвід обліку та аналізу фінансової діяльності підприємств

Безумовно малий бізнес в усіх країнах є найбільш динамічною частиною ринкової економіки, як окремої країни так і світової економіки в цілому. Це пов'язано з тим, що діяльність суб'єктів малого підприємництва сприяють інноваційному розвитку, зростанню економічного стану регіону і країни в цілому, збільшенню кількості робочих місць, конкуренції на ринку, диференціація товарів та послуг на ринку, що мають попит на ринку серед споживачів.

Дивлячись на досвід розвинених країн, малий бізнес активно та досить успішно розвивається в тому випадку, коли він має підтримку з боку держави, а саме залучення бюджетних коштів, безвідсоткові кредити чи позики, політичні важелі, податкові пільги тощо. Підтримка малого бізнесу в світі здійснюється через діяльність державних органів та за допомогою певних спеціальних програм, які реалізуються під егідою ЄС.

Розглядаючи зарубіжний досвід, фінансова діяльність компаній – це цілеспрямований процес раціональної реалізації рішень щодо руху фінансових ресурсів підприємства задля отримання максимального прибутку, зростання вартості компанії та підвищення добробуту власників. Організація бухгалтерського обліку фінансової діяльності зарубіжних підприємств враховує фінансові інтереси стейкхолдерів компанії (акціонерів, ради директорів, інвесторів, державних структур тощо) під час реалізації своєї діяльності.

При оцінці ефективності фінансової діяльності зарубіжні підприємства важливим є кількісний показник, який має враховувати інтереси стейкхолдерів, а також максимально об'єктивно відображав результативність роботи фінансової служби підприємства до роботи якої і належить здійснення фінансової діяльності підприємства.

Виділяють такі незалежні змінні, представлені у табл. 2.6, які відображають таку ефективність:

Таблиця 2.6

Незалежні змінні

Змінна	Що включає змінна
Коефіцієнт матеріальних активів підприємства, %	Сукупна власність акціонерів, нематеріальні активи, привілейовані акції, сукупні активи
Показник дивідендних виплат, %	Сукупні виплати дивідендів, чистий дохід
Коефіцієнт здійснення виплат, днів	Дебіторська заборгованість, обсяг продажів
Показник левериджу, %	Позикові кошти, власні кошти
Показники потоку грошових коштів, млн. у.о	Амортизація, відсотки по кредитах, доходи по кредитах, ставка відсотка, зміни в робочому капіталі, капітальні витрати

Джерело: сформовано автором

Найбільш активно здійснюють фінансову діяльність великі зарубіжні корпорації, її здійснення залежить від світового фінансового ринку, а також впливає в певній мірі на розвиток світової фінансової діяльності. Умовно виділяють 5 елементів, які формують фінансовий механізм міжнародних компаній:

1) Фінансовий менеджмент, де виокремлюють 2 рівні короткостроковий (операційний фінансовий менеджмент) та довгостроковий (стратегічний фінансовий менеджмент). Особливістю цього елементу є те, що при здійсненні фінансової діяльності корпорація враховує усе в межах своєї компанії. Наприклад, при взятті позикових коштів чи взятті дорогого обладнання у фінансовий лізинг,

компанія узгоджує чи будуть ці фінансові потоки доцільними у певній філії чи дочірньої компанії, оскільки в цілому оцінюється регіон в якому знаходиться структурна одиниця, ринок на якому працює, темпи розвитку, тип культурного середовища тощо.

2) Залучення фінансових ресурсів – міжнародні корпорації завдяки широкій діяльності мають доступ до залучення різних фінансових ресурсів. Тому важливим є раціональне залучення та вибір найефективніших джерел фінансування з найбільш вигідними умовами. Такі підприємства мають доступ не лише до національних ринків/ контрагентів, але і до глобальних.

3) Недоліки фінансування філій компанії – материнська компанія хоче створити значну «подушку» закордонним підрозділам, що у результаті призводить до збільшення частки позикових коштів у засобах дочірніх компаній.

4) Організація системи планування та прогнозування. Даний елемент є важливим не лише для організації фінансової діяльності, але і для компанії в цілому. Деякі компанії націлені на отримання максимального прибутку, не враховуючи довгостроковий розвиток та стратегію. У процесі планування фінансової діяльності значну увагу необхідно звернути на проблему розміщення прибутку, тому що міжнародна корпорація орієнтована на отримання прибутків у світових масштабах, вона застосовує переведення їх і затрат з рахунків одних центрів прибутків на рахунки інших для оптимізації, уникнення занадто високих податків, валютного ризику, неконвертованості валют та інших несприятливих чинників. З метою уникнення втрат корпорації використовують такі основні методи фінансового планування, як методи гнучкого бюджету, відсотку від продажів, аналізу беззбитковості, управління витратами та ситуаційні плани.

5) Теоретичне обґрунтування фінансових рішень – менеджери чи працівники, які здійснюють облік фінансової діяльності мають, застосовуючи економіко-математичні моделі та розрахунки, пояснити чому саме певний запропонований варіант дій є найдоцільнішим. Наприклад, застосувати «дерево рішень» певного варіанту дій.

Вітчизняні компанії здійснюють оцінку діяльності підприємств, наприклад, в межах своєї галузі, за найпростішим способом доступу до інформації (зазвичай береться до уваги фінансова звітність підприємств, а саме: Форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», Форма 2 «Звіт про фінансові результати», Форма 3 «Звіт про рух грошових коштів», Форма 4 «Звіт про власний капітал») та застосовують прості методики розрахунку показників, які їх цікавлять.

Розглянемо на рис. 2.4 модель впливу на формування активів та пасивів фінансової діяльності корпорації:

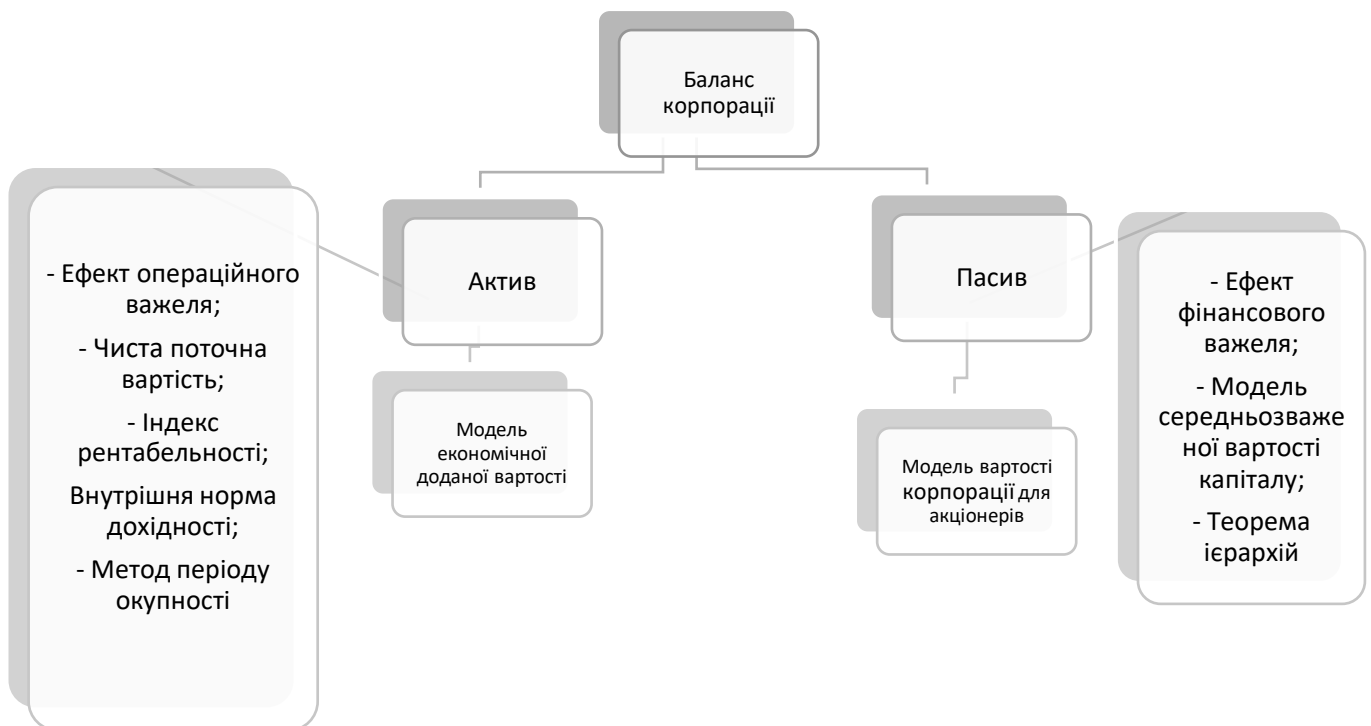

Рис. 2.4. Модель впливу на формування активів та пасивів фінансової діяльності корпорації

Збалансована система показників (BSC) Нортон-Каплана є однією із найвідоміших систем показників оцінки фінансової діяльності, яка враховує як фінансові так і нефінансові фактори. За допомогою цієї моделі є можливість аналізувати не тільки фінансові результати підприємства, але і слідкувати за

створенням нових можливостей та придбанням нематеріальних активів, які необхідні для подальшого розвитку та рості компанії.

BSC можна охарактеризувати такими позитивними аспектами: по-перше, ця модель складається з цільових показників, які охоплюють всі сфери діяльності підприємства, які є стратегічно важливими (виробництво, інноваційний розвиток, фінанси, ринки збуту та вихід на нові ринки збуту); по-друге, відображає причинно-наслідкові зв'язки між показниками; по-третє, дана модель може служити інструментом реалізації стратегій підприємства, а також способом зростання рівня інформаційного забезпечення внутрішніх користувачів для прийняття управлінських рішень.

Згідно слів вченого Пола. Р. Нівена, система збалансованих індикаторів Д. Нортон та Р. Каплана при її впровадженні на підприємстві, потребує формування критеріїв відбору головних показників. До ключових критеріїв доцільно віднести:

- Взаємозв'язок індикаторів з стратегічним розвитком підприємства у довгостроковій перспективі (керівництву підприємства неправильно брати до уваги лише оперативні діагностичні показники, які лише поточно відображаються діяльність і не орієнтовані на перспективи розвитку; якщо керівництво буде керуватись лише ними, то процес управління буде розірваний на відокремлені ланки);
- Кількісне вираження певного індикатора (у систему не повинні включати суб'єктивні експертні оцінки, оскільки тоді не можна буде стверджувати про об'єктивність оцінки ситуації);
- Доступність (система показників має включати ті індикатори, які оперативно відстежуються за потреби та які не потребуються витрачання додаткових коштів для їх інформаційного забезпечення);
- Прозорість інформації (працівники підприємства мають розуміти цільову шкалу індикаторів, їхнє призначення (тактичне та стратегічне);
- Релевантність (чітке відображення мети підприємства за допомогою індикаторів);

- Єдине тлумачення індикаторів на підприємстві (усі індикатори мають тлумачитися лише одним способом для всіх працівників).

Можна стверджувати, що BSC – це у певному розумінні «історія стратегії», яка розпочинається з постановки короткострокових і довгострокових фінансових цілей, які потребують сукупності дій або заходів, при реалізації яких підприємство у майбутньому досягне свого бажаного довгострокового фінансового результату.

Вітчизняні суб'єкти малого підприємства неспроможні самостійно забезпечити сталий розвиток своєї діяльності з урахуванням сучасних викликів. Брак управлінського досвіду у сфері залучення фінансових ресурсів, формування майна підприємства, страхування ризиків тощо зумовлює виникнення проблеми забезпечення стійкості підприємства, його розвитку. Проте варто зазначити, що сьогодні Україна більше створює умов для підтримки малого бізнесу, наприклад, податкові пільги, кредити за низькими відсотками – програма «5-7-9» тощо.

Зараз менеджмент вітчизняних підприємств працює краще, якщо раніше понад 90% при аналізі результатів використовували виключно фінансові показники, то на сьогодні цей показник зменшився. Це є важливим, оскільки фінансові показники не можуть надати повної інформації про усі сфери діяльності організації; вони, як правило, не відображають інформацію про проблемні чи позитивні фактори формування на підприємстві рівні рентабельності, ліквідності, ділової активності тощо. Для цього необхідно володіти нефінансовою інформацією про смаки та уподобання споживачів, кваліфікаційний склад працівників, впровадження інновацій, ефективність діяльності конкурентів, імідж тощо. Для суб'єктів необхідна інформація про перспективи розвитку організації, яка закладається у конкретних фінансових та не фінансових індикаторах, які формують орієнтири для управління, інвестування, кредитування тощо.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Інформаційне забезпечення аналізу фінансової діяльності підприємства

Вартість підприємства формується під впливом багатьох факторів, однак одним із найбільших впливів на цей процес формування має фінансова діяльність, тому що вона узагальнює усі зміни, які відбулися з капіталом підприємства. При здійсненні аналізу фінансової діяльності підприємства найчастіше використовуються методики, які націлені на оцінку показників фінансової звітності підприємства. Таким чином головним джерелом для проведення аналізу фінансової діяльності є фінансова звітність, оскільки саме вона містить усю сукупність показників, що відображають усі господарські операції та їх узагальнення у вартісних вимірниках. Крім того також основними складовими інформації є первинні документи, дані з облікових реєстрів, статистична та соціальна звітність.

Головним об'єктом аналізу фінансової діяльності підприємства є капітал підприємства, його структура та вартість, його оборотність та рентабельність, але також дослідженню підлягає ступінь фінансового ризику, фінансові результати діяльності підприємства, дивідендна політика підприємства тощо.

До основних завдань економічно аналізу фінансової діяльності:

1. Оцінка (оцінці підлягає ефективність використання підприємством фінансових ресурсів, масштаби здійснення фінансової діяльності, фінансовий стан компанії тощо)
2. Дослідження стану фінансової діяльності підприємства (здійснюється порівняння отриманих показників від базових, та ступінь їх відхилення; у разі необхідності побудова факторної моделі та встановлення факторів, які впливають на зміну досліджуваного показника тощо)
3. Дослідження перспектив розвитку фінансової діяльності компанії (прогнозування розвитку підприємства, дослідження зовнішнього середовища для

обґрунтування стратегії розвитку підприємства; розрахунки показників, які стосуються розвитку тощо)

4. Діагностика та пошук резервів для підвищення ефективності фінансової діяльності (розробка управлінських рішень, які будуть направлені на вирішення негативних подій, якщо це необхідно; раціональне обґрунтування застосування вибраного варіанту дій чи тактики тощо)

Таблиця 3.1

Інформаційна база для проведення економічного аналізу фінансової діяльності

Група	Джерела інформації
Первинні документи	Акти наданих послуг, акти на списання матеріальних цінностей, рахунки, довідки та розрахунки бухгалтерії, розрахунково-платіжні відомості, накази по підприємству тощо
Рахунки бухгалтерського обліку	Рахунок 73 «Інші фінансові доходи», рахунок 95 «Фінансові витрати», 451 «Вилучені акції», 401 «Статутний капітал» та інші
Фінансова звітність	Всі 4 форми фінансової звітності і Примітки
Внутрішні джерела	Облікова політика, внутрішня звітність, внутрішні розпорядження, довідки про перевірки, акти ревізій (аудиту), протоколи нарад та ін.
Зовнішні джерела	Збірники статистичних матеріалів як вітчизняних так і закордонних установ
Дані особистих спостережень	Опитування працівників підприємства, анкетування тощо

Джерело: сформовано автором

Узагальнивши наведене вище можна зробити висновки про те, інформаційна база є доволі місткою, оскільки недостатня інформаційна база значно знижує якість результатів аналізу та може негативно вплинути на точність та достовірність результатів. Крім наведених вище, враховуючи поставлене завдання, можуть використовуватися й інші джерела інформації, що містять відомості про фінансову діяльність. Наведені джерела інформації використовуються для проведення ретроспективного аналізу. Оперативний аналіз

проводиться за даними бухгалтерського обліку на підставі даних первинних документів.

У процесі аналізу необхідно здійснювати систематичний контроль порівнянь за використанням даних минулих звітних періодів, виявляти можливості економії фінансових ресурсів, але щоб це не мало негативний вплив на діяльність підприємства в цілому. Етапи проведення аналізу на рисунку 3.1.

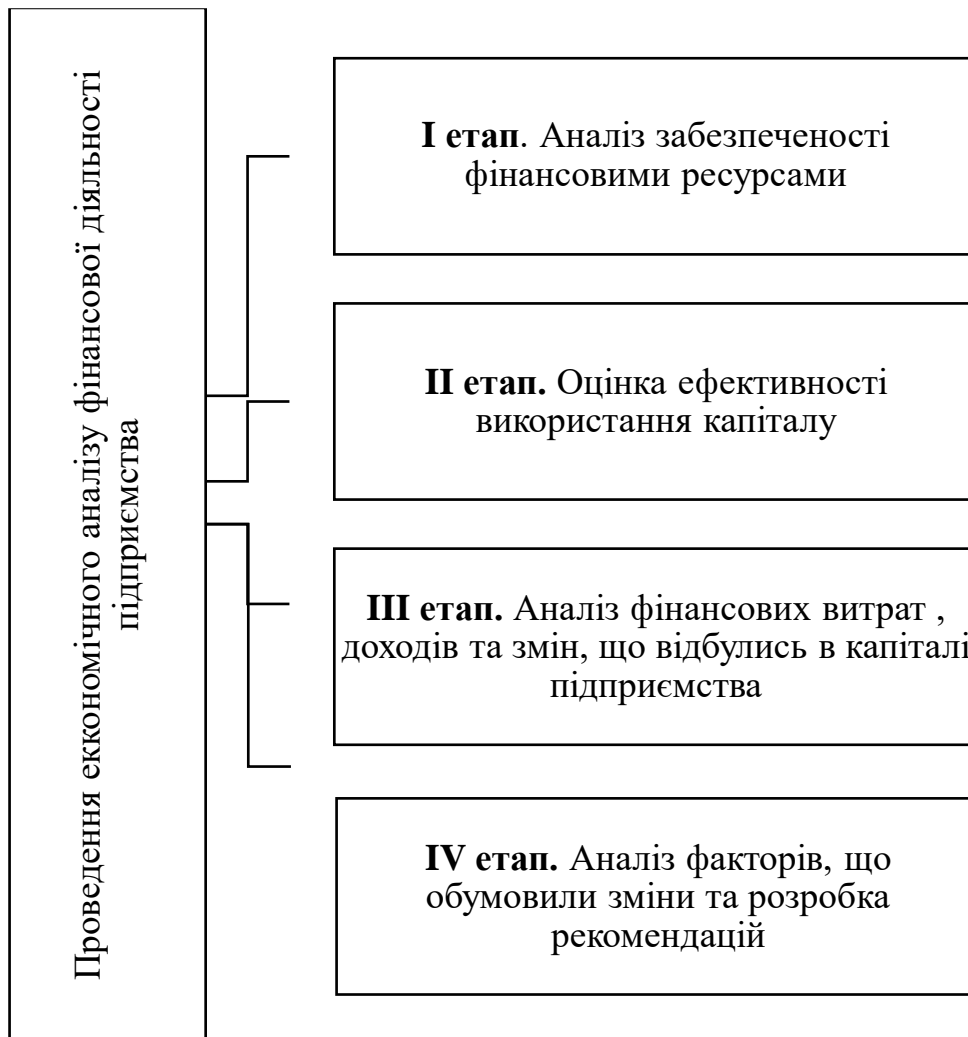

Рис. 3.1. Етапи проведення економічного аналізу фінансової діяльності підприємства

На першому етапі здійснюється аналіз наявності фінансових ресурсів, що надає можливість оптимізувати структуру та джерела фінансування, дослідити ефективність їх використання та виявити інші аспекти організації фінансової діяльності підприємства.

На другому етапі здійснюється аналіз ефективності використання як власного капіталу так і позикового, визначається рентабельність капіталу та порівнюється з попередніми показниками для визначення відхилень та їх причин виникнення тощо.

Третій етап включає в себе аналіз витрат і доходів від фінансової діяльності підприємства, а також розгляд змін, що відбулися у величині, вартості та структурі капіталу.

Четвертий етап визначає сукупність факторів, які мали вплив на результативні показники: позитивний чи негативний; чим був зумовлений вплив; а також передбачає розробку рекомендацій для усунення негативного впливу та прийняття управлінських рішень в певних умовах.

Крім того, підприємство може кількісно виміряти вплив різних факторів на результати фінансової діяльності, а саме: величину та структуру капіталу підприємства; фінансові доходи і витрати, а також їх структуру; ефективність управління капіталом; ефективність використання фінансових ресурсів; використання оборотних та необоротних активів тощо). Також існують якісні фактори, які у більшості випадків неможливо кількісно виміряти. До них відносять: чи є стратегія ведення господарської діяльності досить ефективною; чи є ефективною система корпоративного управління; чи достатньо інформації висвітлюється у внутрішній звітності для прийняття управлінських рішень чи потрібні додаткові документи тощо).

Зміст, повнота та глибина економічного аналізу фінансової діяльності залежить від всіх факторів, що впливають на об'єкт дослідження. До інформаційного забезпечення аналізу фінансової діяльності відноситься уся сукупність даних і методи їх дослідження і виміру, що дають можливість вивчити стан об'єкту, здійснити вимірювання впливу факторів тощо. Основною складовою інформаційного забезпечення є фінансова звітність підприємства, а також можливість порівняти її з фінансовою звітністю міжнародних підприємств для оцінки перспектив розвитку у галузі та оцінки конкурентоспроможності у порівнянні з іншими суб'єктами господарювання.

3.2. Економічний аналіз показників фінансової звітності підприємства (на прикладі АТ «Хартрон»)

При здійсненні аналізу зміни власного капіталу підприємства береться до уваги як ці зміни вплинули на показники ефективності та рентабельності, та в цілому на фінансовий стан підприємства. Здійснимо економічний аналіз показників за деякий період часу на прикладі підприємства АТ «Хартрон» та зробимо висновки.

Досліджуване підприємство АТ «Хартрон» являє собою холдинг, який складається з керуючої компанії та 10 підприємств, які були створені материнською компанією. Більше 50% акцій АТ «Хартрон» належать Державному космічному агентству України [60].

Холдинг АТ «Хартрон» займається також науковою діяльністю, та має ліцензію на проведення робіт у ракетно-космічній сфері. Керуюча компанія АТ «Хартрон» не тільки здійснює виконання робіт та дослідження у науковій галузі, але також взаємодіє з вітчизняними відомствами і міністерствами України, і з зарубіжними партнерами[60]. Крім того материнська компанія здійснює організацію діяльності її дочірніх підприємств, координує їх роботу, та займається пошуком нових замовлень.

До конкурентів АТ «Хартрон» можна віднести таких суб'єктів господарювання, які функціонують в ракетно-космічній галузі в Україні: ДКБ «Луч», КБ «Південне», Південний машинобудівний завод.

На даний час підприємства АТ «ХАРТРОН» працюють в таких сегментах ринку, як ракетно-космічна галузь, енергетика, в тому числі атомна, залізничний транспорт[60]. Ракетно-космічний напрямок у діяльності підприємств АТ «ХАРТРОН» є пріоритетним.

Перед початком аналізу показників фінансової звітності групи компанії необхідно проаналізувати фактори впливу внутрішнього і зовнішнього середовища, які мають вплив на діяльність підприємства. SWOT-аналіз АТ «Хартрон» представлений у табл. 3.2.:

Таблиця 3.2.

SWOT-аналіз АТ «Хартрон»

Сильні сторони	Слабкі сторони
1) Унікальність на відчизняному ринку; 2) Досвід та перебування на ринку понад 50 років; 3) Гарна репутація у клієнтів; 4) Надійність та якість виробленої продукції.	1) Дорогі початкові матеріали і сировина; 2) Вузький асортимент продукції; 3) Низька інноваційність підприємства; 4) Низька конкурентоспроможність на міжнародних ринках збуту.
Можливості	Загрози
1) Вихід на нові ринки збуту (міжнародні); 2) Посилення інноваційності підприємства за допомогою впровадження новітніх технологій та обладнання; 3) Підготовка та перепідготовка кадрів; 4) Виготовлення супутньої продукції; 5) Залучення інвесторів.	1) Конкуренція з боку виробників інших регіонів і країн; 2) Висока залежність від якісної сировини; 3) Недостатність висококваліфікованих кадрів; 4) Зниження ділової активності в Україні і погіршення інвестиційного клімату.

Джерело: сформовано на основі [60]

Таким чином, на даному етапі розвитку АТ «Хартрон» має покращити стратегію інноваційності та виходу на міжнародні ринки збуту. Досліджуваний суб'єкт господарювання є досить сильним конкурентом, оскільки має значні переваги. Тому необхідно покращити свої позиції для підвищення своєї конкурентоспроможності, щоб вийти на нові ринки збуту. Після аналізу зовнішніх загроз, можна стверджувати, що негативно на діяльність підприємства може вплинути збільшення в галузі числа конкурентів або збільшення попиту на ринку з боку споживачів підприємства на продукти/послуги підприємств конкурентів, чи збільшення ціни на сировину тощо.

Крім того проаналізувавши можливості та загрози АТ «Хартрон», а також його слабкі і сильні сторони, можна стверджувати, що дане підприємство є

конкурентоспроможним. Для підвищення конкурентоздатності підприємство може застосовувати комбіновану стратегію, яка допоможе підсилити переваги, покращити довіру з боку споживачів, удосконалити шляхи збуту на різних сегментах ринку, здійснювати активну маркетингову кампанію, а потім і розширити ринки збуту і укласти нові договори.

Серед основних відносних показників ліквідності та платоспроможності розглянемо такі у табл. 3.3:

Таблиця 3.3

Основні відносні показники ліквідності та платоспроможності

Коефіцієнт	Формула	Розрахунок відповідно до НП(С)БО 1 (номери рядків)
Коефіцієнт маневреності	$\frac{\text{Вільний оборотний капітал}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{1195 - (1695 - 1660)}{1495}$
Коефіцієнт довгостр. фін. забезп 1-го ступеня	$\frac{\text{Власн. кап}}{\text{Необ. активи}}$	$\frac{1495}{1095}$
Коефіцієнт довгостр. фін. забезп 2-го ступеня	$\frac{\text{Власн. кап} + \text{Довг. і пот. заб}}{\text{Необ. активи}}$	$\frac{1495 + 1520 + 1525 + 1660}{1095}$
Коефіцієнт довгостр. фін. забезп 3-го ступеня	$\frac{\text{Власн. кап} + \text{Довг. і пот. зоб} + \text{Дох}}{\text{Необ. активи}}$	$\frac{1495 + 1595 + 1660 + 1665}{1095}$

Джерело: [59]

Таблиця 3.4

Показники фінансової звітності АТ «Хартрон» у 2018-2020рр., в тис.грн

Показник	2018	2019	2020
Вільний оборотний капітал	257 391,00	227 804,00	238 363, 00
Власний капітал	367 408,00	365 106,00	343 133,00
Необоротні активи	204 917,00	195 966,00	160 872,00
Довг. і пот.забез.	462 308,00	423 770,00	399 613,00
Довг. і пот.забез. і Дох.майб.період	462 308,00	423 770,00	399 613,00

Джерело: [60, Додаток А,Б]

Таблиця 3.5

Показник маневреності та платоспроможності АТ «Хартрон» у 2018-2020рр.

Коефіцієнт	2018	2019	2020
Коефіцієнт маневреності	0,70	0,62	0,69
Коефіцієнт довгостр. фін. забезп 1-го ступеня	1,79	1,86	2,13
Коефіцієнт довгостр. фін. забезп 2-го ступеня	2,26	2,16	2,48
Коефіцієнт довгостр. фін. забезп 3-го ступеня	2,26	2,16	2,48

Джерело: підраховано на основі даних табл.3.4

Отже, коефіцієнт маневреності характеризує яка частка “вільних” обігових коштів входить у власний капітал (джерелом поповнення обігових коштів є позикові, якщо обігові кошти зростають, а “вільні” обігові кошти зменшуються). Для нормального функціонування підприємства має коливатися від 25% до 90%. Загалом протягом досліджуваного періоду коефіцієнт маневреності знаходиться у нормативних межах. У 2019р. відбулося зменшення даного показника на 8 п.п за рахунок зменшення вільного оборотного капіталу на 29 587 тис.грн (на 12 п.п). У 2020р. даний показник збільшується до рівня, який був у 2018р.

Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення 1-го ступеня повинен бути більшим ніж 0,5—0,7. Протягом досліджуваного періоду значення даного показника було майже сталим у 2018р. та у 2019р., але у 2020р. відбулось значне збільшення на 27 п.п. Загалом даний показник є більшим за нижню межу, що є позитивним аспектом.

Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення 2-го ступеня повинен бути більшим за одиницю, яким він і був протягом досліджуваних періодів, як ми можемо бачити. У 2019р. відбулося зменшення даного показника на 10 п.п за рахунок збільшення необоротних активів на 8 951 тис. грн. Середнє значення даного коефіцієнту дорівнювало 2,3 і знаходилось у цих межах, то у такому разі підприємство можна вважати платоспроможним. Значення коефіцієнту довгострокового фінансового забезпечення 3-го ступеня були такими ж як і коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення 2-го ступеня

Аналіз показує, що підприємство зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром. З позиції кредиторів підприємства такий варіант формування оборотних коштів є найбільш прийнятним. Однак значне нагромадження запасів на підприємстві, відволікання коштів у дебіторську заборгованість може бути пов'язане з неефективним управлінням активами. Загалом група може потенційно працювати ефективно, проте зростання вартості залучених коштів, закриття доступу до кредитів і ринку капіталів може спровокувати труднощі з фінансуванням оборотного капіталу, тому для зменшення залежності від кредиторів чи банківських установ у питаннях формування оборотного капіталу підприємство має нарощувати суму власного капіталу та оптимізувати його структуру.

Таблиця 3.6

Показники фінансової стійкості

Коефіцієнт	Формула	Розрахунок відповідно до НП(С)БО 1 (номери рядків)
Коефіцієнт автономії	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}$	$\frac{1495}{1900}$
Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{(1595 - 1520 - 1525) + (1695 - 1660 - 1665)}{1495}$

Джерело: [59]

Таблиця 3.7

Показники фінансової звітності АТ «Хартрон» у 2018-2020рр., в тис.грн

Показник	2018	2019	2020
Власний капітал	367 408,00	365 106,00	343 133,00
Валюта балансу	643 784,00	543 806,00	498 765,00
Позиковий капітал	181 476,00	120 036,00	99 152,00

Джерело: [60, Додаток А,Б]

Таблиця 3.8

Показники фінансової стійкості АТ «Хартрон» у 2018-2020рр.

Коефіцієнт	2018	2019	2020
Коефіцієнт автономії	0,57	0,67	0,69
Коефіцієнт фінансового ризику	0,49	0,33	0,29

Джерело: підраховано на основі даних табл.3.7

Підсумовуючи отримані показники в таблицях, коефіцієнт автономії показує чи може підприємство виконати зобов'язання за зовнішніми заборгованостями за рахунок власних активів через співвідношення власних засобів до всіх джерел засобів підприємства. Показник відображає яку частину власних активів підприємство може профінансувати за рахунок фінансових ресурсів. Для нормально функціонуючого підприємства даний показник має знаходитись в межах від 0,5 до 1.

На початок періоду даний показник становив 0,57 і знаходився в рекомендованих межах. За наступний період коефіцієнт збільшився на 10 п.п, що було зумовлено зменшенням валюти балансу; у 2020р. коефіцієнт знову зростає. Коефіцієнт незалежності (автономності) протягом усього періоду знаходиться в рекомендованих межах і має тенденцію до зростання, що є позитивним аспектом.

Коефіцієнт фінансового ризику характеризує, скільки позикових коштів підприємство залучило на 1 грн. власного капіталу. Коефіцієнт фінансового ризику у 2020р. зменшився порівняно із 2018р. на 20 п.п, це означає, що у 2018р. дане підприємство на 1грн власного капіталу залучило 0,49грн позикового капіталу, в той час як у 2020р. 0,29грн. Однак зменшення коефіцієнту свідчить про зменшення фінансового ризику.

Щоб дослідити який вплив на зміну фінансового результату мають результати фінансової діяльності необхідно дослідити фінансовий леверидж. Він дає можливість оцінити чи оптимізована структура власних і залучених коштів, а також який вплив вони мають на прибуток підприємства. При збільшенні частки

довгострокових кредитів/позик зростають і відсотки, які необхідно сплатити, що у результаті може призвести до збільшення рівня фінансового ризику через можливу нестачу коштів для сплати. Розраховується фінансовий леверидж шляхом відношення зміни чистого прибутку до загального прибутку до оподаткування.

Таблиця 3.9

Вихідні дані для розрахунку показників левериджу, тис. грн

Показник	Код рядка форми №2	2019р.	2020р.	Відхилення (+,")	
				(гр.3-гр.2)	(гр.4:гр.2)*100, %
	1	2	3	4	5
Чистий дохід	2000	182,57	152,33	-30,24	-16,56
Повна собівартість реалізованої продукції	2050	145,53	121,48	-24,05	-16,52
Валовий прибуток	2000-2050	37,04	30,85	-6,19	-16,7
Чистий прибуток (збиток)	2350 (2355)	10,7	10,5	-0,2	-1,87

Джерело: [59, 60, Додаток А,Б]

Отже, за підрахованими даними з таблиці, фінансовий леверидж складає:

$$\Phi Л = \frac{-1,87}{-16,7} = 0,11$$

Найбільш оптимальним для підприємства є значення коефіцієнту фінансового левериджу на рівні 1, оскільки сума власного капіталу і позикових коштів однакова. Якщо значення є більшим за 1, то за допомогою збільшення кількості позикових коштів підприємство підвищує розмір прибутку на власний капітал, а в той же час зростає ризик операцій. Крім того фінансовий стан компанії може стати більш нестійким, тобто якщо кількість кредитів/позик зростає, то є ймовірність того, що підприємство може не впоратись з їх обслуговуванням.

За підрахунками значення фінансового левериджу є досить низьким, що означає, що підприємство недостатньо використовує позики/кредити для того, щоб підвищити рентабельність власного капіталу.

Проведений аналіз діяльності підприємства "Хартрон" свідчить про позитивну діяльність даного підприємства. Протягом досліджуваного періоду підприємство мало достатньо наявних грошових коштів для термінового виконання фінансових зобов'язань; було здатне відповідати за своїми короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями, використовуючи власні обігові кошти; не залучало дорогих кредитів; тощо

Аналіз показав, що підприємство зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром, це може свідчити про те, що дане підприємство має ефективну стратегію управління фінансовими ресурсами. Аналіз свідчить про те, що підприємство володіє певним обсягом грошових коштів у даного підприємства для термінового виконання фінансових зобов'язань даного періоду, тобто підприємство може сплатити відсотки та основної суми боргу та виконати умови контрактів. Однак значне нагромадження запасів на підприємстві, відволікання коштів у дебіторську заборгованість може бути пов'язане з неефективним управлінням активами. Аналіз також показав, що підприємство може виконати свої зобов'язання, а також ефективно використовує свої довгострокові та короткострокові кредити/позики та інші операції, що мають визначені терміни сплати.

Провівши аналіз АТ «Хартрон» можна сформулювати певні рекомендації щодо його подальшого функціонування:

1) підприємству необхідно оптимізувати суму своїх активів для підвищення ефективності їх використання. Це може бути здійснене за рахунок:

- продажу частини незавантажених необоротних активів;
- зменшити запаси, якщо їх значна кількість;
- переглянути дебіторську заборгованість і повернути кошти тощо.

Дані заходи збільшать оборотність запасів, покращить ефективність використання активів підприємства для отримання прибутку, можливо дасть

змогу підвищити доходи компанії за рахунок вкладення грошей в інтенсифікацію діяльності та покращити ділову активність підприємства.

2) підприємству також необхідно збільшити продажі та підвищити їх рентабельність. Це може бути здійснене за рахунок:

- може оптимізувати структуру фінансових ресурсів та знизити вартість їх залучення;

- зменшення витрат на виготовлення за рахунок раціонального використання сировини і матеріалів, палива та збільшення продуктивності праці

- збільшення обсягу виробництва продукції при максимальному використанні виробничих потужностей підприємства;

Дані заходи зможуть збільшити продажі даного підприємства, залучити потенційних клієнтів, покращити маркетингову діяльність підприємства та покращити рентабельність реалізованої продукції.

3) підприємство повинно підвищити ефективність використання майна та покращити свою матеріально-технічну базу. Це може бути здійснене за рахунок таких заходів:

- покращення структури, складу і стану ключових виробничих засобів підприємства;

- удосконалення організації праці на підприємстві та виробництва;

- переглянути політику управління виробничим процесом;

- удосконалення стратегії залучення позикового капіталу та розробка внутрішніх документів, які допоможуть оперативному керівництву оцінювати доцільність залучення позик/кредитів, а також структуру позикових ресурсів

Усі ці заходи будуть допомагати підвищити рентабельність підприємства (у деяких випадках компанії зацікавлені у залученні позикового капіталу для розвитку діяльності, а відсотки по кредитах є витратами звітного періоду і не включаються в оподаткований прибуток).

4) підвищення інноваційності підприємства для покращення конкурентоздатності, а саме шляхом:

- систематичного технологічного переоснащення виробництва сучасною технікою та обладнанням;
- тісною співпрацею із зарубіжними компаніями для обміну досвідом;
- мотивацією працівників підприємства до інноваційної діяльності.

При здійсненні аналізу необхідно також розуміти, які проблеми та труднощі стоять перед підприємством, як внутрішні так і зовнішні, оскільки це допоможе дослідити які структурні компоненти потрібно змінити, щоб підвищити ефективність. Крім того, загалом проблеми є комплексні, саме тому застосовувати до їх вирішення треба комплексно-системний підхід, який дасть змогу більш ретельно досліджувати усі служби і підрозділи підприємства, а також процеси, які відбуваються. Лише на базі системного аналізу є можливість отримати найбільш точну оцінку стану справ на підприємстві; розробити і надати рекомендації та схему дій/заходів для покращення показників і стану підприємства.

3.3. Удосконалення обліку та аналізу фінансової діяльності підприємства

Інформація, згрупована традиційними методами обліку та фінансового аналізу, не може повністю задовольнити потреби користувачів для розробки та прийняття рішень для вирішення складних проблем за формою, своєчасністю та ефективністю. З появою штучного інтелекту та технічного прогресу з'являються ефективні методи вирішення таких проблем, але при наявності правильних даних. Підприємства можуть створити «інтелектуальну фінансову систему», тобто деяку програму, яка допоможе накопичувати дані з усіх видів діяльності підприємства. Деякі іноземні компанії шукають також способи швидкого імплементації чи переформатування старих системи на сучасно-технологічні.

«Інтелектуальна фінансова система» – це система, яка поєднує штучний інтелект і фінансове управління, які мають використовуватися, і цю систему можна назвати розширенням системи інформатизації управлінського обліку. Управлінський облік є важливою галуззю розвитку поточного обліку, а інформатизація — технічним засобом успішної реалізації концепцій і методів

управлінського обліку. Керуючись вирішенням проблем в управлінні, глибокий аналіз та порівняння ефектів показують, що застосування великих даних у прийнятті фінансових рішень відіграє важливу роль у підвищенні організаційної ефективності, зниженні витрат та зміцненні основної конкурентоспроможності підприємств. «Інтелектуальна фінансова система» може взаємодіяти з операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю підприємства, контролювати кожну ланку в режимі реального часу та забезпечувати розумніші й ефективніші фінансові рішення для внутрішніх і зовнішніх менеджерів підприємства, ґрунтуючись на поданих даних.

Процес затвердження можна скоротити за допомогою підвищення ефективності управління фінансами. Для покращення фінансового управління і для того щоб приймати рішення за допомогою фінансової інформації, необхідно своєчасно записувати та систематизувати фінансову інформацію, і лише за умови спеціального контролю інформації можна надавати більш реалістичну інформацію користувачам фінансової звітності. Крім того, керівництво зможе використовувати інформацію для своєчасного отримання інформації про розвиток підприємства, полегшення розуміння клієнтів і приймати рішення.

Для підвищення ефективності діяльності підприємства більшість підприємств можуть реконструювати та вдосконалити свої традиційні інформаційні системи відповідно до вимог майбутнього розвитку бізнесу та тенденцій розвитку інформаційних систем підприємства, поступово пов'язуючи традиційні автоматизовані облікові інформаційні системи з бізнесом операцій підприємства. Будь-який бухгалтерський персонал підприємства в процесі обробки бухгалтерської інформації повинен керуватись фактичною діяльністю цього підприємства. На даний момент більшість інформаційних систем відіграють значну роль у бухгалтерському обліку, оскільки це значно може спростити роботу фінансової служби та подавати дані у згрупованому вигляді.

Крім того, якщо підприємство є великим, то може створити платформу обміну даними, що дасть змогу доступу до даних, очищення, перетворення та завантаження, де доступ до даних полягає в доступі до даних з різних носіїв даних

та ідентифікації даних у різних форматах; очищення даних – це в основному перевірка даних, фільтрація, порівняння узгодженості, видалення шуму, неповних даних і відхилення помилок тощо; інтеграція та перетворення даних стосуються відображення перетворення даних, поділу та злиття даних, пошуку асоціацій у таблицях словника, обробки стандартизації, обробки винятків помилок тощо; завантаження даних відноситься до завантаження даних у цільове сховище та забезпечення точності та надійності даних. Після цих чотирьох кроків обробки даних остаточно формується сховище даних, яке містить у собі різні види даних.

В основному дана платформа буде базуватись на рівні даних і технології рівня обробки даних, і там безпосередньо будуть дані для здійснення фінансового аналізу та аналізу прийняття рішень. На цій основі також можуть додаватись індикатори даних для деталізації, наприклад, діаграми, таблиці, інформаційні панелі та індикатори.

Дана програма повинна відповідати діяльності підприємства, оскільки не можна буде застосувати одну загально розроблену програму для різних підприємств, розділяти загальну мету підприємства і налаштовувати інформаційну взаємодію та канал передачі інформації для кожного суб'єкта управління, щоб кожен суб'єкт управління міг передавати інформацію керівництву. Має працювати в режимі реального часу та забезпечувати доступ до даних для внутрішніх користувачів, оскільки дана інформація є конфіденційною.

Необхідно зазначити, що дана програма має інтегруватись з іншими інформаційними системами підприємства, особливо з тими, що стосуються управлінського обліку, щоб допомагати підприємству приймати ефективні рішення щодо розвитку, підвищувати ринкову конкурентоспроможність тощо.

Комплексне управління бюджетом має повністю ґрунтуватися на базових реаліях підприємства, у поєднанні з бізнес-цілями підприємства, щоб удосконалити засоби внутрішнього контролю, які забезпечують здоровий та гарний стан ділової діяльності підприємства. У процесі просування роботи керівники підприємств повинні активно коригувати дані з урахуванням реальної ситуації та виявлених проблем і забезпечити уніфікацію даних, розрахованих

шляхом аналізу, з реальними факторами. Досягнення стратегічних бізнес-цілей підприємства є важливою частиною роботи з управління бюджетом; підприємство потребує постійної оптимізації організаційної структури та повного використання внутрішніх ресурсів для забезпечення ефективного стратегічного планування. Завдяки управлінню бюджетом уточнюється функціональне позиціонування кожного відділу підприємства та встановлюється ефективний механізм комунікації між кожним відділом для створення гарної робочої атмосфери та кращого досягнення бізнес-цілей підприємства.

На основі інтелектуальної системи даних може бути розроблена програма (інтелектуальна система підтримки прийняття рішень), яка буде прораховувати різні варіанти дій, тобто відбуватиметься побудова моделей з врахуванням різних акторів. І тоді керівництву буде простіше здійснити точніший аналіз, оскільки є можливість порівняння отриманих результатів.

Дана програма буде базуватись складатись з бази моделей, системи взаємодії людини та комп'ютера та системи баз даних.

Загальною основою є база даних. Нова структура включає:

1) систему бази знань і систему бази моделей, яка надає допоміжну інформацію щодо прийняття рішень, поєднуючи якісний аналіз (обґрунтування знань) та кількісний аналіз (модельний розрахунок) для вирішення завдань.

2) сховище даних і інтелектуальний аналіз даних - витягує корисну інформацію та знання з бази даних і сховища даних, і фільтрує їх, для того, щоб зрозуміти, які фактори(показники) матимуть найбільших вплив.

Дана система використовує формат зберігання масивних даних бізнес-суб'єкта, покращує можливості розширення системи управління великим обсягом даних. Вона використовує технологію паралельної обробки для обробки складних запитів на запити, реалізує оптимізацію запитів для підтримки прийняття рішень, збирає інформацію з великої кількості корпоративних даних, а також надає статистичний аналіз тенденцій та прогнозний звіт у гнучкому та інтерактивному режимі за допомогою математичної моделі та технології обробки даних.

Система також встановлює різноманітні моделі аналізу даних, які можуть автоматично аналізувати дані, виконувати індуктивні міркування та асоціювати дані в сховищі даних, знаходити деякі внутрішні асоціації між даними, і виявити потенційні моделі, які відіграють дуже важливу роль у прогнозуванні інформації та поведінці при прийнятті рішень, щоб створити нову бізнес-модель і для того щоб допомогти особам, які приймають рішення, розробити ринкову стратегію і прийняти правильне рішення.

Тому дуже важливо провести необхідну обробку даних перед початком аналізу. Підготовка даних зазвичай включає вибір даних — пошук набору даних, необхідних для інтелекту в сховищі даних і попередньої обробки даних — щоб забезпечити цілісність і узгодженість даних, і дані повинні оброблятися двічі, наприклад, додати втрачені елементи, видалити шум, і видалення недійсних даних. Загалом даний спосіб дій можна відобразити наступним чином рис.3.2:

Рис. 3.2. Підготовка даних, їх фільтрація та прийняття рішення

Крім того потрібно слідкувати також за кадровими ресурсами, оскільки це впливає на те, як організоване здійснення фінансової діяльності на підприємстві,

чи правильно приймаються оперативні рішення на місцях і чи достатньо досвіду у працівників.

Таблиця 3.10

Напрямки вдосконалення організації обліку та аналізу

Напрямки вдосконалення	Пояснення
1	2
Організація обліку	В обліковій політиці підприємства необхідно вказати метод обліку витрат фінансової діяльності, чи здійснюється капіталізація витрат тощо.
Автоматизація обліку та аналізу	Для того щоб уникнути помилки та скоротити час на опрацювання документів, а також підвищення оперативності при обробці даних варто вести автоматизований облік у всіх структурних підрозділах.
Кадрові ресурси	Якщо обсяг роботи фінансової служби є великим, то потрібно щоб кількість працівників була такою, щоб робота виконувалась з мінімальною ймовірністю помилок.

Джерело: сформовано автором

Отже, будь-яке підприємство для здійснення діяльності потребує прийняття правильних управлінських рішень, оскільки від поданих даних залежить які рішення будуть прийняті. При використанні прийомів економічного аналізу працівники можуть зробити комплексну оцінку фінансового стану та результатів діяльності підприємства. І відповідно на отримані результати економічного аналізу орієнтують керівники при прийнятті рішень, а усі результати ґрунтуються на даних, отриманих за певний період, тому важливо, щоб усі дані були правильно відображені і вказані в програмі. Управлінські рішення прийняті на базі аналізу є економічно обґрунтованими та фінансово найкращими, що дозволить в майбутньому отримати значні економічні вигоди. Таким чином економічний аналіз дає змогу здійснювати управління та провадити діяльність найбільш ефективним шляхом. Саме тому економічний аналіз є важливою частиною в процесі здійснення діяльності та управління підприємством.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження було виявлено, що успішне здійснення операційної та інвестиційної діяльності можливе за умови наявності у підприємства фінансового забезпечення, тобто наявного капіталу та правильне управління ним. Крім того успішне здійснення фінансової діяльності впливає на майбутній розвиток підприємства, на його ділову репутацію, позицію на ринку тощо. Саме тому питання правильної організації обліку та здійснення аналізу фінансової діяльності є актуальними на сьогодні. На підставі проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Фінансова діяльність розкриває інформацію про використання фінансових ресурсів для пошуку оптимальних рішень щодо певних умов здійснення господарської діяльності в цілому. Фінансова діяльність тісно взаємопов'язана із операційною та інвестиційною діяльністю підприємства, оскільки вона націлена на раціональне використання фінансових ресурсів та капіталу підприємства, а також оптимізацію структури доходів і витрат. Це є важливим тому, що безпосередньо впливає на фінансовий стан підприємства і його показники у фінансовій звітності. Крім того фінансова діяльність частково відповідає за ефективність діяльності, досягнення поточних тактичних та довгострокових цілей, отримання бажаного фінансового результату, платоспроможність, підвищення конкурентоспроможності та інше. Фінансова діяльність пов'язана із стратегією підприємства, оскільки буде неможливо реалізувати її без наявності відповідного капіталу.

2. Організація фінансової діяльності підприємства залежить від таких факторів: сфера і галузь діяльності, організаційна форма підприємства, обсяг діяльності, вид підприємства тощо. Малі підприємства окремо не створюють фінансову службу, оскільки це є недоцільним, а виконує обов'язки та є відповідальним за правильне здійснення фінансової діяльності – бухгалтер, керівник або фінансист, якщо він є на підприємстві. Якщо підприємство самостійно не справляється з веденням бухгалтерського обліку та здійсненням аналізу, то воно може залучати зовнішніх консультантів чи компанії, які разом з

директором підприємства приймають рішення про способи та методи управління фінансовими ресурсами та капіталом підприємства. Метою фінансової діяльності є швидка мобілізація коштів для забезпечення поточної діяльності підприємства та стратегічного розвитку. Це характеризується як «гнучкість» фінансів. Загалом існує два види гнучкості фінансів: захисна, яка допомагає пристосуватись підприємству до несприятливих умов на ринку та наступальна, яка використовує наявні можливості для збільшення прибутку.

3. На сьогоднішній день існує багато законодавчо-нормативних актів, за допомогою яких держава регулює питання обліку фінансової діяльності підприємства. В Україні, як і у більшості ринкових економічних системах світу, організація регулювання є багаторівневою, охоплює ринкове; державне; колективно-договірне та регулювання на рівні суб'єктів господарювання. На всіх рівнях існують закони, нормативно-правові акти, договори, які регулюють процес організації здійснення господарських операцій, що стосуються фінансової діяльності підприємства. За результатами дослідження, можна стверджувати, що законодавча база є доволі мінливою і потребує до себе постійної уваги як з боку науковців-теоретиків так і бухгалтерів-практиків у зв'язку з постійними її змінами.

4. Методика бухгалтерського обліку фінансової діяльності передбачає використовувати рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі» та рахунок 73 «Інші фінансові доходи», де підсумовується вся інформація про доходи фінансової діяльності. За кредитом рахунків відображаються суми визнаних доходів, а дебетом рахунків здійснюється відображення списання суми кредитового обороту на рахунок 79 «Фінансові результати». Щодо витрат фінансової діяльності, то на практиці бухгалтери використовують рахунок 95 «Фінансові витрати», а для відображення господарських операцій з викупу акцій – 45 «Вилучений капітал». Фінансова діяльність при правильній організації здійснює планування майбутніх фінансових результатів при розробці певної системи дій з урахуванням можливих загроз як з внутрішнього та і зовнішнього середовища. Крім того можна

спрогнозувати майбутні потреби у забезпечення грошовими коштами операційної та інвестиційної діяльності.

5. На здійснення будь-якої діяльності перш за все впливає правильна організація здійснення діяльності і фінансова діяльність не виключення. Найчастіше великі та середні підприємства створюють фінансову службу, до складу якої входить фінансовий директор, фінансисти, а також можуть входити бухгалтери та штатні аудитори. На мікропідприємстві та малому підприємстві створювати фінансову службу є недоцільно, тому веденням бухгалтерського обліку може займатись керівник підприємства чи штатний бухгалтер, які відповідно є відповідальним за організацію та ведення обліку фінансової діяльності підприємства.

6. У фінансовій звітності відображаються усі дані отримані протягом звітного періоду. Інформація, яка подана у звітності, має бути зрозумілою для осіб, які мають потребу у ній. До таких осіб відносяться і внутрішні і зовнішні користувачі. Для зовнішніх користувачів є важливою та частина фінансової звітності, яка відображає показники фінансової діяльності підприємства, оскільки вони хочуть впевнитися чи є дане підприємство платоспроможним, конкурентоздатним тощо. Тому для того щоб залучити нових інвесторів уся подана інформація має бути правдивою, чіткою і виключати помилки та недостовірні значення. Документальне оформлення фінансових операцій супроводжується великою кількістю облікових документів. Документування операцій фінансової діяльності – це письмове засвідчення здійснення всіх фінансових операцій, які мають підтвердження та юридичну силу.

7. На сучасному етапі міжнародний досвід компаній є особливо важливим для українських підприємств, оскільки з кожним роком наша країна рухається в напрямку постійного розвитку та для того щоб бути конкурентними на світовому ринку. Зарубіжні компанії налагоджують процес організації та руху фінансових ресурсів таким чином, щоб відбувалось збільшення вартості капіталу підприємства, зростання прибутку та добробуту власників тощо. Компанії рухаються у напрямку постійного інноваційного та технічного розвитку, що

відображається не тільки у виробничому процесі, але також у інших процесах на підприємстві. Важливим є застосування програм, які дозволять зменшити кількість та об'єм роботи для працівників та оптимізують документування в цілому по різних видах діяльності.

8. Встановлено, що економічний аналіз є необхідністю, оскільки зростання витрат, які пов'язані із фінансовою діяльністю впливають на кінцевий фінансовий результат. Крім того за допомогою аналізу здійснюється оцінка фінансового стану підприємства, що дає змогу виявити наявні вільні кошти та шляхи мобілізації коштів, пошуки резервів, підвищити ефективність та рентабельність підприємства тощо. Також отримані результати аналізу діють змогу порівняти дані з попередніми періодами для того щоб дослідити як вплинули прийняті управлінські рішення на діяльність підприємства в цілому.

9. Після здійснення аналізу діяльності АТ «Хартрон» можна зробити висновок, що в загальному дане підприємство має позитивну динаміку, оскільки було достатньо грошових коштів, якщо кредитори терміново запросять погасити зобов'язання перед ними; також підприємство здатне відповідати за короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями. Це показує те, що управління фінансовими ресурсами здійснюється досить ефективно, та розроблену стратегію з управління ними. Проте враховуючи досить негативну ситуацію у нашій країні підприємству потрібно регулярно проводити аналіз головних показників, які стосуються фінансового стану підприємства та його платоспроможності.

10. Завдячуючи швидкому розвитку технологій сучасні підприємства мають змогу оптимізувати свою роботу та роботу працівників за допомогою використання комп'ютерних програм. На жаль, на практиці не всі програми мають синхронізацію між собою, що є негативним аспектом, оскільки тоді дані наявні в одній програмі потрібно переносити в іншу, що не виключає помилки при перенесенні. Саме тому потрібно розробляти такі комп'ютерні програми для документування та відображення операцій з фінансової діяльності, які будуть

полегшувати діяльність та мінімізувати помилки. Оскільки це може вплинути на прийняття управлінських рішень.

Отже, фінансова діяльність підприємства є «опорою» для здійснення успішної операційної та інвестиційної діяльності підприємства, здійснення кої відбувається згідно нормативно-правової бази, розробленої фінансової політики на підприємства (якщо підприємство розробляє її), загально-прийнятих норм, міжнародного досвіду тощо. Організація та управління фінансової діяльності в основному здійснюється керівником підприємства або фінансової службою. Усі результати діяльності відображаються у фінансовій звітності. На основі отриманих показників більшість підприємств роблять економічний аналіз, який визначає фінансовий стан підприємства, порівнює минулі та поточні результати, досліджує платоспроможність та ефективність тощо. На основі отриманих результатів аналізу управлінська ланка приймає рішення, які націлені на розвиток та реалізацію фінансової стратегії підприємства. Багато сучасних підприємств все більше звертають увагу на показники фінансової діяльності, оскільки вони є значимими не тільки для внутрішніх користувачів, але і для зовнішніх, які можуть бути потенційними інвесторами чи акціонерами. Для цього суб'єкти господарювання удосконалюють своє технічне забезпечення для покращення продуктивності, інноваційності та збільшення довіри до підприємства з боку споживачів та інших учасників господарських відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України: прийнята на 5-тій сесії ВРУ 28 червня 1996 року, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс].- Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/Z960254K.html
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page29>
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T030435.html.
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV [Електронний ресурс]- http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T990996.html
7. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII від 21.12.2017 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
8. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>
9. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
10. Положення про Міністерство фінансів України, затверджене Указом Президента України від 8 квітня 2011 року №446/2011, зі змінами і доповненнями

// [Електронний ресурс] // Верховна рада України : [сайт]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>

11. Інформаційний лист від 28.03.2013 № 01-06/606/2013 - Про Закон України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" (у редакції Закону України від 22.12.2011 № 4212-VI)]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_606600-13#Text

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" (НП(С)БО 1) затверджено наказом Мінфіну від 07.02.2013 № 73. – Режим доступу: <https://zakon.help/article/nacionalne-polozhennya-standart-buhgalterskogo>

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» (НП(С)БО 2) затверджено наказом Мінфіну від 27.06.2013 № 628. – Режим доступу: <https://zakon.help/article/nacionalne-polozhennya-standart-buhgalterskogo2?menu=119>

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" затверджено наказом Мінфіну від 31.01.2000 № 20. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти" (П(С)БО 13) затверджено наказом Мінфіну від 30 листопада 2001 року № 559. – Режим доступу: <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-13?menu=119>

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 "Оренда" (П(С)БО 14) затверджено наказом Мінфіну від 28 липня 2000 року № 181. – Режим доступу: <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-14-orenda?menu=119>

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" (П(С)БО 15) затверджено наказом Мінфіну від 29 листопада 1999 року № 290. – Режим доступу: <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-15-dohid?menu=119>

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" (П(С)БО

16) затверджено наказом Мініфіну від 31 грудня 1999 року № 318. – Режим доступу: <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-16?menu=119>

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 "Фінансові витрати" (П(С)БО 31) затверджено наказом Мініфіну від 28 квітня 2006 року № 415. – Режим доступу: <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-31?menu=119>

20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 "Платіж на основі акцій" (П(С)БО 34) затверджено наказом Мініфіну від 30 грудня 2008 року N 1577. . – Режим доступу: <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-34-platizh?menu=119>

21. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» від 24.05.1995 р. № 88 // [Електронний ресурс] // Верховна рада України : [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

22. Про затвердження порядку подання фінансової звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 №419 // [Електронний ресурс] // Верховна рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-п>.

23. «Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств» від 28.07.2006 – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN21830>

24. Наказ Міністерства фінансів України №433 від 28.03.2013 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності» – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>

25. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 (МСФЗ 7). Фінансові інструменти: розкриття інформації IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_007#Text

26. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 (МСФЗ 9). Фінансові інструменти IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016#Text

27. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text

28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 (МСБО 23). Витрати на позики IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_042#Text

29. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій №291 від 30.11.1999 р. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

30. Наказ Мінфіну «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності» №433 від 28.03.2013р. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>

31. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства» затв. Наказом Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006 . - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text>

32. «Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» затв. наказом Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.98. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text>

33. «Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» затв. Наказом

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ №49/121 від 26.01.2001 - Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01#Text>

34. «Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств» [Електронний ресурс] / Центральна спілка споживчих товариств України від 28. 07. 2006р. // Професійна юридична система. – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006626-06#Text>

35. Сайт Державної служби статистики: статистична інформація – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

36. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку [Текст]: Підручник./ Швець В. Г.- К.6 Знання, 2015. – 569с

37. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Г. І. Філіна. — К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. — 424 с. : іл. — Бібліогр. : с. 413–416.

38. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. Терещенко О.О.— К.: КНЕУ, 2003. — 554 с.

39. Пушкар М. С. Фінансовий облік / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 628 с.

40. Сльозко Т. М. Організація обліку / Т. М. Сльозко, О. І. Мазіна. – Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2014. – 368с.

41. Власюк В. Є. Формування фінансово–кредитної системи в умовах світової глобалізації. Фінанси України. 2015. №12. С. 89-94.

42. Принципы бухгалтерского учета/ Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэлл: Пер. с англ./ Под ред. Я.В. Соколова. – 2-е изд. – 496с.

43. Інтегроване звітування: концепція, методологія та організація: монографія / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, Р.В. Кузіна – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018 – 252с.

44. Готра В. В., Ріпич В. В., Дячок А. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. Вісник Мукачівського державного університету, серія “Економіка і суспільство”. 2017. № 8. С. 219-223.

45. Финансовый учет: глобальный подход: Учебник/ С.Грей, Б.Нидлз/ - 667с.
46. Баумоль Бернард Секрети економічних показників: Приховані ключі до майбутніх економічних тенденцій та інвестиційних можливостей/ Пер. з англ., з анаук. Ред. Г.В. Григораш – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007 – 352с.
47. Основи фінансового обліку – Глен А. Велш, Деніел Г.Шорт – Пер. з англ. Олександр Мінін та Олена Ткач- Київ: ОСНОВИ, 1997- 943с.
48. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія. К. : КНЕУ, 2009. 387с.
49. Підхомний О. М. Діагностика фінансового стану підприємства. Економічні науки. Серія “Облік і фінанси”. 2017. № 23. С. 234-237.
50. Разъяснения Международных стандартов финансовой отчетности - Комитет по Международным стандартам финансовой отчетности. 2001 – 466с.
51. Економічний аналіз: Навч. Посібник/ М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатюк; За ред. Акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка – К: КНЕУ, 2001. – 540с.
52. Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Малюга Н.М., Чижевська Л.В. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця; 2-е вид., перероб. і доп. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 480 с.
53. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія. К. : КНЕУ, 2009. 387с.
54. Підхомний О. М. Діагностика фінансового стану підприємства. Економічні науки. Серія “Облік і фінанси”. 2017. № 23. С. 234-237.
55. С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, І.Ю, Кравченко, Г.А. Ямборко Фінансовий облік: Підручник. – К.: Лібра, 2005. – 976 с.
56. Соціальна відповідальність бізнесу: теорія та методологія обліку: монографія / С.Я. король. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 416 с.

57. Фінансовий облік: підруч. для студентів вищ. навч. закл. / Л.В. Нападівська, А.В. Алексєєва, О.А. Бакурова та ін.; за заг. ред. Л.В. Нападівської – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 700 с.

58. Підхромний О. М. Діагностика фінансового стану підприємства. Економічні науки. Серія “Облік і фінанси”. 2017. № 23. С. 234-237.

59. Головка В. І. Лабораторний комп’ютерний практикум з економічного аналізу для студентів економічних спеціальностей ОКР “Бакалавр” 6.030501 “Економічна теорія”, 6.030503 “Міжнародна економіка”, 6.030504 “Економіка підприємства”, 6.030508 “Фінанси і кредит” (електронний варіант) / В. І. Головка, І. А. Дерун – К, 2017. – 84 с.

60. Офіційний сайт АТ «Хартрон» - Режим доступу: <http://hartron.com.ua>.

61. Електронний ресурс – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5800860/page:8/>

62. Електронний ресурс – Режим доступу: https://vuzlit.com/2326444/oblik_finansovih_investitsiy

63. Особливості визнання фінансових витрат Шара Є.Ю. / Електронний ресурс – Режим доступу: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.07.01.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової звітності"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ
за КОАТУУ
за КОПФГ
за КВЕД

КОДИ	
	01
	14313062
	6310136600
	230
	72.19

Підприємство ПАТ "Хартрон"
Територія _____
Організаційно-правова форма господарювання _____
Вид економічної діяльності Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук
Середня кількість працівників¹ 1 297
Адреса, телефон м. Харків вул. Ак. Проскури 1

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "V" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандантами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 ГРУДНЯ 2018 року

Форма N 1-к

Код за ДКУД

1801007

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	7647	6685
первісна вартість	1001	7647	6685
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	98153	94908
первісна вартість	1011	98153	94908
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015	31133	30488
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	13245	4666
інші фінансові інвестиції	1035	44004	65870
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	6580	2000
Відстрочені податкові активи	1045	297	300
Гудвіл при консолідації	1055		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	201059	204917
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	222907	216464
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	59978	94592
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	18112	13287
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	124324	114524
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	425321	438867
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	626380	643784

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіовий) капітал	1400	21368	21368
Капітал у дооцінках	1405	110136	115561
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	18981	20228
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	112503	120638
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Неконтрольована частка	1490	80571	89613
Усього за розділом I	1495	343559	367408
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	82076	87826
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	82076	87826
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	8575	14400
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	161871	121736
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660	6322	7074
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	23977	45340
Усього за розділом III	1695	200745	188550
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	626380	643784

Керівник

Вахно М.І.

Головний бухгалтер

Борзюкіна О.М.

1 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство ПАТ "Хартрон"

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

КОДИ	
	01
14313062	

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2018 рік

Форма N 2-к Код за ДКУД

1801001

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	364482	386570
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(277137)	(250937)
Валовий:			
прибуток	2090	87345	135633
збиток	2095	( )	( )
Інші операційні доходи	2120	65820	40307
Адміністративні витрати	2130	(53740)	(43296)
Витрати на збут	2150	(3641)	(12257)
Інші операційні витрати	2180	(62031)	(96765)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	( )	( )
Дохід від участі в капіталі	2200		1131
Інші фінансові доходи	2220	4414	5540
Інші доходи	2240	1933	1746
Фінансові витрати	2250	(2055)	( )
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	(1)
Інші витрати	2270	(54)	( )
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	( )	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	9917	18444
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	28074	13594
збиток	2355	( )	( )

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		258
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	258
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	258
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	28074	13852
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	26186	8923
неконтрольованій частці	2475	1888	4671
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	26186	9181
неконтрольованій частці	2485	1888	4671

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	124544	123725
Витрати на оплату праці	2505	151802	128964
Відрахування на соціальні заходи	2510	29736	26062
Амортизація	2515	14959	12134
Інші операційні витрати	2520	72534	106480
Разом	2550	393575	397365

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	85470280	85470280
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	85470280	85470280
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,3064	0,104
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Вахно М.І.

Борзюкіна О.М.

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 4

Підприємство ПАТ "Хартрон"
Територія _____
Організаційно-правова форма господарювання _____
Вид економічної діяльності Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ
за КОАТУУ
за КОПФГ
за КВЕД

КОДИ	
	14313062
	6310136600
	230
	72.19

Складено (зробити позначку "V" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандатами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності
Одиниця виміру: тис.грн.

Консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

за 2018 рік

Форма № 3-к

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності	3000	234 078	264 538
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Повернення податків і зборів	3005	6 030	7 761
у тому числі податку на додану вартість	3006	1 530	5 661
Цільового фінансування	3010	1 658	1 697
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	102 955	111 184
Надходження від повернення авансів	3020	708	334
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	85	351
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	196	
Надходження від операційної оренди	3040	19 251	16 219
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	248	4 842
Інші надходження	3095	6 278	4 644
Витрачання на оплату:	3100	(121 072)	(131 156)
Товарів (робіт, послуг)			
Праці	3105	(117 022)	(97 490)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(30 416)	(25 778)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(62 383)	(66 787)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	5 476	14 999
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	23 636	23 714
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	33 271	28 074
Витрачання на оплату авансів	3135	(29 717)	(33 603)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(147)	(74)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(1 658)	(1 697)
Інші витрачання	3190	(17 011)	(37 903)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-7 939	17 082
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	3200		13
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3205	7 058	1 899
Надходження від отриманих:	3215	3 900	3 937
відсотків			
дивідендів	3220	857	23 221
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250	1 191	4 134
Витрачання на придбання:	3255	( )	( )
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3260	(8 177)	(9 709)
Виплати за деривативами	3270	( )	( )
Інші платежі	3290	(1 506)	(4 170)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	3 323	19 325

2

Продовження додатка

1	2	3	4
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності	3300		
Надходження від:			
Власного капіталу			
Отримання позик	3305	36 850	15 125
Інші надходження	3340		
Витрачання на:	3345	( )	( )
Викуп власних акцій			
Погашення позик	3350	(31 025)	(10 020)
Сплату дивідендів	3355	(7 154)	(29 544)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(2 055)	( )
Інші платежі	3390	( )	( )
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-3 384	-24 439
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-8 000	11 968
Залишок коштів на початок року	3405	124 324	106 247
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-1 800	4 549
Залишок коштів на кінець року	3415	114 524	122 764

Керівник

Головний бухгалтер

Вахно М.І.

Борзикіна О.М.

Додаток Б

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство АТ "Хартрон"
Територія _____
Організаційно-правова форма господарювання _____
Вид економічної діяльності Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук
Середня кількість працівників ¹ 922
Адреса, телефон м. Харків вул. Ак. Проскури 1

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ
за КОАТУУ
за КОІФГ
за КВЕД

КОДИ	
	01
	14313062
	6310136600
	230
	72.19

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "V" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)

НА 31 ГРУДНЯ 2020 Р.

Форма N 1-к

Код за ДКУД

1801007

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	5179	3907
первісна вартість	1001	5179	3907
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	92265	87709
первісна вартість	1011	92265	87709
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015	29157	28661
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	33092	7515
інші фінансові інвестиції	1035	36268	33075
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	5	5
Гудвил при консолідації	1055		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	195966	160872
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	210095	210057
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	46796	32104
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	16925	12261
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	74024	83093
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	347840	337515
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		378
Баланс	1300	543806	498765

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21368	21368
Капітал у дооцінках	1405	144509	143704
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	5342	5342
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	121431	126051
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Неконтрольована частка	1490	72456	46668
Усього за розділом I	1495	365106	343133
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	48641	47483
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	48641	47483
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	7700	5500
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	95063	67396
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660	10023	8997
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	17273	26256
Усього за розділом III	1695	130059	108149
IV. Зобов'язання, пов'язані з оборотними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	543806	498765

Керівник

Головний бухгалтер

Вахно М.І.

Борзикіна О.М.

1 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство АТ "Хартрон"

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

КОДИ	
	01
14313062	

Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік

Форма N 2-к Код за ДКУД 1801001

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	152325	182565
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(121476)	(145528)
Валовий:			
прибуток	2090	30849	37037
збиток	2095	( )	( )
Інші операційні доходи	2120	83176	49972
Адміністративні витрати	2130	(43571)	(46773)
Витрати на збут	2150	(533)	(5494)
Інші операційні витрати	2180	(68068)	(34314)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1853	428
збиток	2195	( )	( )
Дохід від участі в капіталі	2200	1266	89
Інші фінансові доходи	2220	13037	13442
Інші доходи	2240	1272	1483
Фінансові витрати	2250	(3363)	(4257)
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	( )
Інші витрати	2270	(27)	(3)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	14038	11182
збиток	2295	( )	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	3600	485
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	10438	10697
збиток	2355	( )	( )

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		120
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	120
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	120
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	10438	10817
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	9240	10028
неконтрольованій частці	2475	1198	669
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	9240	10148
неконтрольованій частці	2485	1198	669

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	44751	54003
Витрати на оплату праці	2505	95868	112676
Відрахування на соціальні заходи	2510	20422	22150
Амортизація	2515	10925	13055
Інші операційні витрати	2520	67985	46750
Разом	2550	239951	248634

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	85470280	85470280
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	85470280	85470280
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,10841	0,11733
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,10841	0,11733
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Вахно М.І.

Борзюкіна О.М.

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 4

Підприємство АТ "Хартрон"
Територія _____
Організаційно-правова форма господарювання _____
Вид економічної діяльності Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук

Дата (рік, місяць, число)
за СДРПОУ
за КОАТУУ
за КОПФГ
за КВЕД

КОДИ	
	14313062
	6310136600
	230
	72.19

Складено (зробити позначку "V" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандатами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності
Одиниця виміру: _____ тис.грн.

Консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

за 2020 рік

Форма № 3-к

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності	3000	106 497	178 026
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Повернення податків і зборів	3005		2 100
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010	3 402	1 679
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	85 431	55 867
Надходження від повернення авансів	3020		282
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	12	25
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035		390
Надходження від операційної оренди	3040	16 776	20 558
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	164	128
Інші надходження	3095	9 245	6 607
Витрачання на оплату:	3100	(43 316)	(48 893)
Товарів (робіт, послуг)			
Праці	3105	(76 063)	(89 510)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(20 633)	(23 505)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(44 819)	(56 207)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	1 906	3 949
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	16 728	23 810
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	26 185	28 448
Витрачання на оплату авансів	3135	(42 439)	(44 512)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(52)	(384)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(3 402)	(1 542)
Інші витрачання	3190	(6 714)	(18 788)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-15 911	-17 679
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	3200		
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3205	15 573	358
Надходження від отриманих:	3215	2 957	4 426
відсотків			
дивідендів	3220	11 547	8 008
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:	3255	( )	( )
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3260	(4 471)	(5 342)
Виплати за деривативами	3270	( )	( )
Інші платежі	3290	( )	( )
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	25 606	7 450

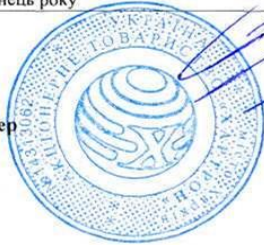
2

Продовження додатка

1	2	3	4
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності	3300		
Надходження від:			
Власного капіталу			
Отримання позик	3305	28 010	11 870
Інші надходження	3340		4 305
Витрачання на:	3345	( )	( )
Викуп власних акцій			
Погашення позик	3350	(30 210)	(15 370)
Сплату дивідендів	3355	(4 679)	(12 018)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(2 068)	(1 532)
Інші платежі	3390	( )	(5 375)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-8 947	-18 120
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	748	-28 349
Залишок коштів на початок року	3405	74 024	110 426
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	8 321	-8 053
Залишок коштів на кінець року	3415	83 093	74 024

Керівник

Головний бухгалтер

Вахно М.І.

Борзикіна О.М.

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ІТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №05/02/02-1424 від 05.04.2016;
Цілісність даних: не порушена;

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: Заровна Ангеліна Олександрівна 3622010104;
Належність до Юридичної особи: ;
Код юридичної особи в ЄДР: 3622010104;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 3ED5083160DBC59B04000001752270029847D00;
Видавець кваліфікованого сертифіката: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг;
Тип носія особистого ключа: Захищений;
Тип підпису: Кваліфікований;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису: 12:54 17.05.2022;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для даних від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)